

ב"ה



כתבי הרב שמעון גד

אסופת מאמרים, מכתבים ודרשות
הרב חיים שמעון גד ע"ה אליטוב



י"ל לקראת סיום השלושים, ב' אדר תשפ"ג

כתבי הרב שמעון גד

אסופת מאמרים, מכתבים ודרשות
הרב חיים שמעון גד ע"ה אליטוב



פתח דבר

לקראת יום השלושים לפטירתו של אב משפחתנו היקר, הרה"ח חיים שמעון גד ע"ה אליטוב הכ"מ, הננו מתכבדים להגיש בזה קובץ המאסף לקט נרחב ממאמריו, כתביו, הגותו ודרשותיו.

עודנו אבלים ומזועזעים מהילקחו מאיתנו. גדול החלל. יחד עם זאת אנו עומדים משתוממים מכמות האנשים המעיידים ומספרים בימים אלו, איך שאבינו הכ"מ נגע בליבם ושינה את חייהם. פעולותיו והשפעותיו חצו מגזרים ואיחדו לבבות.

עוד חזון למועד לפרסם במסגרת רחבה מקבץ מלא מדבריו והדרכותיו בעל פה ובכתב. לקראת השלושים אנו מתכבדים להוציא קובץ מ"כשרונותיו בכתב ובעל פה" (לשונו של כ"ק אדמו"ר זי"ע אליו) אסופת מאמרים, רשימות ודרשות שלו.

פירוט החומרים הנדפסים בקובץ זה; לקמן במבוא, שאף עומד על אופי כתיבתו של אבינו הכ"מ ותחנות חייו. כתיבת המבוא ומלאכת הליקוט והעריכה נעשו על ידי נכדו הת' יוסף יצחק שיחי' שוויכה.

כאן המקום לברך את אימנו היקרה שתליט"א – אשת חבר, שבמסירות לאין קץ דאגה לאבינו ועמדה לימינו כל חייו. ייתן לה ה' כפועלה ותרווה נחת לאורך ימים ושנים טובות מכל יוצאי חלציה שיחיו.

ויה"ר שבקרוב ממש נזכה לקיום היעוד "והקיצו ורננו שוכני עפר" והוא בתוכם, בגאולה האמיתית והשלימה, תיכף ומיד ממש.

**בני המשפחה
ב' אדר תשפ"ג
שנת הקהל**

מבוא

ידוע בשער בת רבים שאינה דומה מלאכת הכתיבה למלאכת הנאום. מלאכת הכתיבה עיקר עניינה היא תמצות מחשבות הכותב עלי כתב, תוך ניסיון להביע את השכל הזורם כנחל נובע למילים סדורות המעבירות את הרעיון אותו רצה הכותב להביע. סופר עיקר מלחמתו היא להעביר את מחשבותיו ורגשותיו לאותיות כתובות.

לא כן היא מלאכת הנאום. נואם הוא אדם שיש לו הן שאר רוח ונפש גבוהה, והן יכולת מיטבית לדבר עם הקהל בגובה העיניים. נואם הוא אחד כזה שבנאומיו יש יכולת מקסימלית של בהירות המסר ובד בבד לגעת בלבבות האנשים ולהניעם לפעולה. נואם עיקר מלחמתו היא ביחסים שבין מוחו וליבו לקהל שמולו. נואם טוב הוא דיאלוג בין הנואם לקהל, לעומת כתיבה טובה שהיא יותר דיאלוג בין שכלו וליבו של הכותב.

נמצא הדבר, שלא הרי נואם טוב כסופר טוב. ועל כן נדיר למצוא אנשים המשלבים בין מקצוע הנאום למקצוע הכתיבה. ישנם אנשים שכוחם בפיהם, וישנם אנשים שכוחם בכתיבתם ולא קרב זה אל זה.

אמנם, יש וישנם אנשים שאינם באים לנאום או לכתוב. אין הם מנסים לתחם את מחשבותיהם ורגשותיהם עלי כתב או לעבר מאזינים. אלא, אנשים אלו חיים את מחשבותיהם ורגשותיהם. אינם מחפשים הם כיצד להעביר את דעתם החוצה, כיוון שהיא פורצת מאליה היישר מעומק שכלם. וכאשר היא פורצת – המסר מועבר היטב, ולא משנה כיצד הוא הועבר.

אנשים אלו נדירים המה. דרוש להם במידה שווה אמונה, ביטחון ושמחה בדעתם. צריכים הם גם רצינות מספקת לריכוז הדעות וגם שמחה יתירה בהעברת דעתם החוצה.

כזה היה סבינו הגדול. אהבתו אהבת אמת כל אדם, העניקה לקהל שסביבו יכולת לדבוק בו בכל פינה. החיות שחי בה את דעותיו והאמת בה חש אותן – גרמה לשומע אותן ללכת שבי אחר דעותיו ורעיונותיו. קרבתו קרבת בן המתחטא לפני אביו לאלוקיו רוממה את מאזיניו טפח מעל הקרקע. ובשירתו, הדביק את שומעיו באש השלהבת שליהטה אותו. לעיתים היה ובשירתו קירב אנשים לכור מחצבתם לא פחות מאשר בשיחותיו. ושירת חייו כולה היה רצונו למלא ברמ"ח אבריו ושס"ה גידיו את רצונו של הרבי, שזכה לקרבתו.

סבינו ע"ה, אומן הבעה היה. כשם שיכולתו בנאומו – כך יכולותיו בכתיבתו. הן בכך והן בכך העביר את כל מהותו – לעשות רצון אבינו שבשמיים.

לשם כך בחרנו לקראת יום השלושים להילקחו מאיתנו למגינת לב, להדפיס לקט נרחב מהגותו. בעיקר דברים שבכתב, ומעט דברים שבעל פה – ועוד חזון למועד אי"ה.

כ"ק אדמו"ר זי"ע, אליו היה קשור סבינו ע"ה בחבלי עבותות אהבה, היה ממריץ את סבינו ע"ה ברבים ממאה מכתביו להגדיל תורה ולהאדירה. בשליחותו ובעידודו של כ"ק אדמו"ר ובהנחיותיו המדויקות זכה סבינו לחנך לעדרים, לקרב לבבות אלפי בני ישראל ולהקים עולה של תורה. במכתביו הרבים של הרבי תמיד ברכו כי יצליח בהפצת התורה והיהדות, ובכל דרך.

וסבינו ע"ה רתם את כל כוחותיו לתכלית זו. בשנותיו בירושלים לפני נסיעתו לחו"ל היה מרבה בשיעורים ונאומים לצד עבודתו עבודת הקודש בחינוך. מעיון קל בכתבי עת מאותה התקופה למדים אנו שהיה מבוקש ברחבי ירושלים על אף צעירותו בכינוסים וערבי חב"ד רבים. כבר בשנת תשכ"ו – בהיותו רק בסוף שנות העשרים! – מופיע שמו בכינוס גדול של 'מרכז לשיעורי תורה' כנואם לצד גדולי ירושלים - הרב יהודה צדקה, הרב שבתאי יודלביץ והרב שבתאי אטון. כבר בימי חורפו בשיעוריו היה חוצה הוא מגזרים. עת היה בן בית בחוגי חב"ד ברחבי הארץ, היה מסתובב בישיבות בני עקיבא, בחוגי פא"י ובריכוזי הספרדים. בכל מקום היה מנצל את כישרונותיו לתקן עולם במלכות שד"י.

בתשכ"ח סבינו ע"ה כתב תקופה ממושכת בעיתון חוג פא"י – עיתון 'שערים'. בעיתון זה היה מנצל את מעמדו להפיץ את אור החסידות ובגאון פרסם את שיחותיו ומבצעיו הק' של רבו – כ"ק אדמו"ר. לאחר מכן, בראשית שנות ה'ל', הורה לו הרבי לכתוב 'טור שבועי' בעיתון.

גם בשנים מאוחרות יותר, עת הסתובב עם בני משפחתו ברחבי העולם כשבפיו דברי תורה ורוממות אל, ובידיו מקצועות קודש לפרנס בני ביתו – לא זנח את תפקידו להיות שליח נאמן של רבו. כפי שלמדים אנו ממכתביו וכתביו בעיתונות.

ביתר שאת בלט הדבר עת כיהן בכהונתו הרמה כרבה של קהילות גדולות וחשובות בארגנטינה. כל הילוכו היה רק לגרום נחת לרבו – ולקרב אנשים לבוראם. האיר פניו לכל אדם והשפיע לכל בדרשותיו ובמאמריו, במשאו ומתנו, בהילוכו ושיחו. והכל תחת הוראת רבו בשנים אלו: **"וינצל כישרונותיו בכתב ובעל פה"**.

לאחר חזרתו ארצה, כשבאמתחתו עבר מפואר הן בחינוך והן ברבנות – השכיל לחדש חידוש של ממש בעולם התורה: ישיבה לתורה ולמקצועות קודש לאלו שנפלטו מעולם החינוך הסטנדרטי. גם כאן, מצא בקצה להתגדר בה, הפליא בדרכו ונטע אילן רב פארות.

עלעול בכתביו באותה העת מגלה את רמת אהבתו לכל תלמיד, ומחשבתו עליו. בכתבי העת שמאותה תקופה, נדפסו עשרות מודעות ברכה תחת שמו לתלמידים שהוסמכו לרבנות או לכלי קודש בישיבתו. לציידם, עסק בעסקנות ציבורית במוסדות פא"י, והיה חבר ועדת החינוך שלה, שהייתה אחראית על עשרות מוסדות וכפרי נוער ברחבי הארץ. בכתבי העת מוצאים אנו (בשנים הראשונות של שנות המ') כיצד סבא ע"ה כיתת את רגליו ממקום למקום, ודאג להשאיר רושם בל ימחה בדמות נאומיו בעלי המשמעות.

לצד זאת שימש רבות בכרם חב"ד, בנאומיו בכינוסים לרוב בכל רחבי הארץ. גולת הכותרת בפעילות זו הייתה – בקשתו האישית של הרבי שיהיה חלק מסיומי הרמב"ם במצרים.

מתקופה זו אנו מוציאים אף מאמרים שכתב, הן בעיתון 'שערים' של תנועת פא"י, והן בעיתון 'כפר חב"ד'.

לצד כל זאת סבא ע"ה היה איש משפחה. אהבתו את משפחתו והתמסרותו אליהם היו מעל הכל. תפקידו רבי המשמעות היו משניים לתפקיד הגדול שראה בחייו: מחנך את בני ביתו. ויעידו כל יוצאי חלציו, כיצד חשו הן את אהבתו וקרבתו והן את תביעותיו ורצונותיו למצות את היכולות והכישורים עד תום. יחס מיוחד זה הועבר אף לנכדיו ולניניו.

בקובץ שלפנינו בחרנו להדפיס מדגם מייצג של שיחו מכל הצמתים בחייו שהזכרנו.

כפתיח – "פותחין בדבר מלכות" - הדפסנו אגרת קודש, אותה זכינו וקיבלנו מהרבי בימים אלו לאחר חמישים וחמש שנה. אגרת זו יש בה ובתוכנה נחמה לאחר השבר אשר שוברנו.

לאחריה הודפס קטע מיוחד ועז רגש שסבא ע"ה כתב לאחר פטירתו של אחיו הבכור בטרם עת – בשנת תשכ"ד. בחרנו לפתוח בו את הקובץ – כיוון שניתן למצוא במילים אלו שלו ולו במעט מרגשותינו בתקופה זו לאחר הלקחו מאיתנו.

לאחר מכן הקובץ כולל:

(א) **מְשָׁפִיל עַל דְּבַר יְמָצָא טוֹב:** בשער זה נדפסו מאמרי הגות מיוחדים שסבא הדפיס משנותיו בברוש, ירושלים בימי חורפו וירושלים לאחר חזרתו מארגנטינה. במאמרים אלו סבא נוגע בעניינים הנוגעים לו ביותר: במאמר הראשון עוסק סבא בדרך ההשפעה מהמושכל לעולם המעשה, מההבנה והתפיסה לביצוע דרך ה'דעת'. במאמרים הבאים

סבא עוסק בעצבות לעומת שמחה – ובחידושו של חסידות חב"ד במישור זה.

(ב) **וְרָאָה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַיִם**: בשער זה הודפס שלושה סיפורים שסבא כתב בעיתון 'שערים' אודות 'מבצע תפילין' בכותל. מועד כתיבת הסיפורים האלו הוא מיד לאחר שחרור הכותל ותחילת 'מבצע תפילין' שבו. סבא שהיה פעיל במבצע שיתף את הקוראים מחוויותיו ומסקנותיו בפעילות זו בניחות מיוחד. אין זה סיפורים גרידא, אלא תיאורה של הנשמה היהודית במשקפיו של סבא ע"ה. כנספח הדפסנו סיפור על כ"ק אדמו"ר זי"ע שסבא העלה על הכתב בשנת תש"מ.

(ג) **דָרַשׁ טוֹב לְעַמּוֹ**: שלושה מאמרים שכתב ודרש בימי רבנותו בקהילת 'סוכת דוד' בארגנטינה. מאמרים אלו הודפסו מצילום כתב ידו של סבא מארכיונו.

כנספח לשער זה הדפסנו את דרשתו של הרב צרויה – מחליפו של סבינו כרב קהילת 'סוכת דוד' המעטירה - על סבינו ע"ה לאחר פטירתו. דרשתו מצטיינת בכך שהפליא מהיכרותו הקרובה לתאר את פעילותו של סבא ע"ה בארגנטינה. התודה נתונה לרודי הרה"ח ר' שאול משה שתימלל ותרגם דרשה זו.

(ד) **טוֹב עֵינַן הוּא יִבְרָךְ**: מקבץ של תיאור חיים יהודיים שסבא ראה ודאג לסקר משהותו ביוגוסלביה, מקסיקו וארגנטינה. מתיאור זה רואים את דאגתו של סבא כחסיד של הרבי לכל יהודי בכל המצטרך, ואפילו בשנתו היחידה ביוגוסלביה דאג ליהודים שם לחפצי יהדות.

(ה) **דְּבַר בְּעֵתוֹ מֵה טוֹב**: לקט של שלוש שיחות של כ"ק אדמו"ר שסבא ע"ה תרגם בעיתון 'שערים' בתשכ"ח. שיחות אלו מקורן בחלק א' בלקוטי שיחות, כמצויין במקומן.

(ו) **אֵךְ טוֹב נְחָסֵד** - מכתבי חסיד: בשנותיו בארגנטינה נאלץ סבא לשלוח את ילידיו הגדולים לגלות למקום תורה, בארץ הקודש. בתקופה זו שלח להם מכתבים בהם ביטא אהבתו ואת תביעותיו ורצונותיו

מילדיו. במכתבים אלו מתגלה דמותו החסידית במלוא העוז, כאשר כל שיחו הוא סביב הרבי. בחרנו להדפיס דוגמית קלה ממכתבים אלו היות ומהם ניתן ללמוד רבות מהי אהבת אמת הלא מתפשרת מהישגים. התודה נתונה לדודי הרה"ח ר' שאול אליטוב ודודתי הרבנית נחמה אסולין על מסירת מכתבים אלו.

(ז) **הַגִּיד לְךָ אֲדָם מֶה טוֹב - רְבִי שְׁמַעוֹן הִיּה אֹמֵר** – לקט בעל נִיחוח מיוחד של פניניו השגורים בפיו.

טוֹב אַתְּרִית דְּדָבָר: כן הודפס בשער זה נאומו האחרון רב המשמעות, אותו ציווה לכתוב בשבוע לפני פטירתו.

טוב היה שם משפחתו, טוב הייתה תכונתו שנראתה על פניו, טוב היה מה שנשפך ממנו לזולת. בהתאם לזאת, שערי הקובץ טוב סימנם.



כתביו של סבי ע"ה מתייחדים בכך שמקריאה בהם עולה ומתנגן בינות למילים מנגינתו הייחודית, אותה כולה הכרנו. תקותי שמלאכתי – מלאכה צנועה שבחוכרת זו, תנציח את מנגינתו לעד בקרבנו, עדי נזכה לקיום היעוד ובא לציון גואל, במהרה בימינו ממש,

וכלשונו השגורה בפיו – "עדי נזכה לקיום היעוד, וכפי שסיים אדה"ז את אגרת קודש כ"ג בתניא: "ובימינו תושע יהודה וירושלים תשכון לבטח - אמן כן יהי רצון".

אגרת קודש

זכינו ולאחר השבר הגדול אשר שוברנו קיבלנו מכתב מיוחד מהרבי שיועד לאבינו ע"ה, שנשלח בשנת תשכ"ח ולא הגיע לידו אלא כעת לאחר הילקחו מעמנו. המכתב בהשגחה פרטית עוסק בנחמה.

וכך מספר בנו הרב יוסף יצחק:

"צלצל אלי אחד האנשים שהיו קרובים לרבי ובפיו בשורה: נתקלתי היום באקראי באגרת של נחמה שהרבי שלח לאביך, אך מעולם היא לא הגיעה אליו. כעת כנראה הגיעה זמנה. אני שולח לך צילום בידיים רועדות. או יותר נכון: הרבי שולח לכם אגרת נוחומין למשפחה."

"המכתב שוגר אל אבי בה' מנחם אב תשכ"ח, בתקופה שבה העתיק את מגוריו מארץ הקודש ליוגוסלביה, לשליחות קצרה. בעקבות כך האגרת חזרה מירושלים לברוקלין."

המכתב נדפס באגרות קודש חלק כ"ה עמוד ר"ו. בשוליים לתואריו של הקב"ה בגוף המכתב "אב הרחמן ואב הרחמים", נדפס בטופס המכתב "שם התואר או מקור הרחמים", וכך נדפס אף באגרות קודש. במכתב שאבינו ע"ה קיבל ישנו תיקון חשוב בכתי"ק: "שם התואר, ויותר מזה מקור הרחמים". הגהה זו בכתב יד קודש כתב הרבי רק לאבינו.

יש עוד לציין, שבאותו החודש – בי"ז מנחם אב תשכ"ח - נפטר אביו של אבינו רבי יוסף רחמים, וחזר למקור הרחמים. והרבי כתב מכתב תחת התאריך "מנחם אב", נחמה על האב. והמשפחה קיבלה זאת בפועל, עתה - כנחמה על האב.

כתבי הרב שמעון גד אליטוב

RABBI MENACHEM M. SCHNEERSON
Lubavitch
770 Eastern Parkway
Brooklyn 13, N. Y.
HYacinth 3-9250

מנחם מענדל שניאורסאהן
ליובאוויטש

770 איסטערן פארקווי
ברוקלין, נ. י.

ב"ה, ה' בחדש מנחם אב, ה'תשכ"ח
ברוקלין, נ. י.


הו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ כו'
מו"ה שמעון גד"שי

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלה מכחבו מיום כ"א תמוז והפ"נ שבו יקרא
בעת רצון על הציון תקי.
ובעמנו בימי חודש מנחם אב, יהי רצון אשר אבינו, שבשמים,
אב הרחמן ואב הרחמים, ינתן את עמו ישראל (וכהבטחה חז"ל) נחמה
בכפלים, כפלים לחושי,

וידוע אשר כפלים אלו אינם שחי פעמים ככה, כ"א - שלא בערך,
ובקרוב מסש בעגלא דידן יהפכו ימים אלו לששון ולשמחה ולמועדים
טובים,

בגאולחנו האמתיה והשלימה ע"י משיח צדקנו.

בברכה (השגות) ושלום


אב הרחמן... הרחמים: שם החואר, ^{וי"ו אלה} אז מקור הרחמים, ראה לקו"ה נשא
כג, א. ינתן: בעצמו ולא רק ע"י נביאיו (פסיקתא הובאה בתוד"ה
ראש מגילה לא, ב). נחמה בכפלים: איכה רבה ספ"א. לקו"ה
נצבים מח, א. רשימוח איכה עה"פ בכה חבכה. כפלים לחושי' וידוע:
ראה שמות רבה רפמ"ו. בחי' תשא לב, טו. ד"ה ביום השמע"צ, תרפ"ט.
לששון. טובים: זכרי' ה, יט. וראה ר"ה יח, ב.



הרב אליטוב לאחר פטירת אחיו הרב מאיר, תשכ"ד:

הבאמת לא אראה אותך אחי?

הנכון הדבר שדמותך האצילית - נסיכית לא תראה יותר בחוג ראיתי? כשחיוך תמידי קליל בזויות שפתיך הדקות, כשעיניים עירניות, נאמנות, חודרות ומלבבות נבטות תמיד נכחן. כשבגדיך הנקיים ומסודרים כשראשך הנאה עם מצחו הגבוה הניצב איתן על כתפך הדקות.

כזאת נחרטת בזכרוני. האם כל זה חלף וגו, ההיו הימים ששהינו בחלד במחיצתך כחלום נעים ותו לא, או אולי העדרותך מבינינו חלום סיוט, חלום בלהות הינהו ובמהרה יתמוגג, ומיד בהקיצתי אראך שוב מתהלך בתוכנו?

מתפלא אני, אבא ואמא בוכים מרות, פניהם נהפכו צרורים ומצומקים. זקנה קפצה עליהם ללא עת, אחים פניהם נאלמים, הככר הגואל נתקע בגרונם, לבם לחוץ, ואצבעותיהם מתפכרות בצער אין אונים.

שכנים, קרובים ורחוקים באים לעודד ולנחם. כולם. כולם באים, ורק אתה שהיית הראשון לחוש לכל צל של ענן ועב בחיי המשפחה, רק אתה נעדרת, אייך.

עדי הצריכה להרשם בפרק זמן זה לבית ספר, למה אינך רושמה, נדב קורא "אבא בא" היכן אתה. חנן בוכה, למה אינך מוחה דמעה מעיניו, היכן אתה? אייך?

א-ח-י-ך ש-מ-ע-ו-ן





משכיל על דבר ימצא טוב



מאמרי הגות שפירסם
אבינו ע"ה בעיתונות

דע את אלוקי אביך!

פורסם בעיתון 'שערים' - יום ב' פרשת משפטים, כ' שבט תשכ"ח

במהותו של מושג דעת התלבטו רבים: לפי תפיסה ראשונה מתקבל על הדעת, שמושג זה אומר כמות ידיעות באדם; עני בדעת או עשיר בדעת, מרובה או דל ידיעות.

בתורת חב"ד עמדו רבות על צדדיו הרבים של מושג זה. אנו נעמוד על נקודה המתקשרת מהמשך הפסוק - "ועובדהו", דעת המביאה לידי עבודה.

ליהודי המתבונן בגדלות הבורא, נושא זה של "גדולת הבורא" נקרא בשם חכמה; נקודה רעיונית, ציר מרכזי - של ענין גדול. הסבר נושא זה ופירוטו, אם בדרך הסבר עניני בריחוק הנברא מהבורא ע"י התבוננות במגבלותיו וצמצומו של הנברא, ובזה להגיע לידי התבטלות בפני הבורא - בדרך "מלמטה למעלה". או ע"י התבוננות ישירה בגדלות הבורא, וממילא להגיע לידי "ביטול עצמי" - בדרך "מלמעלה למטה". ואם בדרך משלים ודוגמאות, השארות והשואות.

הסבר מפורט "באורך, רוחב ועומק" נקרא בשם בינה. הרעיון המרכזי, הנקודה - חכמה. ההשתרעות וההתפשטות לפרטים ולפרטי פרטים - בשם בינה. יש וכושר ההמצאה מפותח באדם במיוחד, ביכולתו לתת כיוון, ראשית דרך, "ואידך, זיל גמור", ליכולת זו של ממציא ניתן השם חכמה. ואילו למפרט, מסביר ומדגים המצאה או כיוון זה, לו ניתן השם בינה. נכון.

בין ההגיון לרגש מבדילים מרחקים עצומים. ניתן להבין דבר היטב, להקיפו מכל צדדיו, לבלוש כל פינותיו ואף בבהירות רבה, בכל זאת ממצב זה ועד לידי פעולה המתעוררת מרגש שמקורו בלב - שהוא ורק הוא דוחף למעשים - המרחק רב ביותר. כלשון קדמונים: "בין הראש ללב מפסיק הים הגדול".

היכולת והכושר להביא מסקנות דבר מובן לידי עשייה "בפועל ממש", שה"בכך" של הדבר המובן יגיע לידי מימוש, כח זה הוא הנקרא בשם דעת. אין פירושו של דעת העמקה - כי זו כלולה בכח הבינה, דבר מתוך דבר בדרך ההעמקה. אך אותו שלב בשכל האדם הנושא את כיוון השכל (חכמה), פרטי פרטים (בינה), והמשתמע מאותו דבר המושכל, הוא הנקרא דעת. ברור איפה שדעת כוללת ריבוי ידיעות - וידיעות ברורות הכוונה; אך בשלב זה של דעת מתווסף ביטוי הנמרץ והמעשי של השכל. וממילא מסתעף מדעת גם רגש האחריות הנובע מחרדת הלב ש"קיבל" מהמוח משמעותה של תחושה זו.

באחת משיחותיו של כ"ק אדמו"ר שליט"א, שנשמת דבר המושכל החדשה על אלה שהזכרנו לעיל, ושלא הזכרנו ומפוזרים באלפי מאמרי חב"ד על ההבדלים הדקים ודקי - דקים בגילוייו השונים של דעת, הזכיר הרבי שליט"א שנשמת הדבר המושכל - הלוז העובר לאורך כל שלבי הדבר המושכל, הינו הדעת!¹

מספרים על הרה"ח ר' פרץ חן ז"ל שהיה חסידו של בעל שו"ע הרב מלאדי זצ"ל: הוא התפרסם כגאון בתלמוד. שמע תלמידי חכמים מתווכחים ביניהם על תוספות מסוים; הוויכוח ארך זמן רב. ר' פרץ חן

¹ ראה מאמר ד"ה 'בראשית ברא' תשט"ו סעיף ג'.

פה אליהם מתוך שלילה גמורה על בסיס הוויכוח: "אין בנמצא תוספות כזה". חיפשו ומצאו כדבריו.

כשנשאל אם בקי הוא בכל התוספות, ענה שאין הוא זוכרם כולם, אך מכיר הוא את דרך לימודם של בעלי התוספות, ותוספות כזה לא יכול להשתרבב ביניהם.

במילים אחרות, יכול יהודי להיות בקי בארבעת אלפי תוספות ולגביו הרי הם "תוספות" אחד, ועוד אחד ועוד תוספות. ואילו אצל יהודי אחר, הניחון בכושר הדעת, המקנה קנה מדה, די לו אם ידע 400 תוספות כדי לקנות את ה"נשמה". השיטה, הקו הפנימי של תוספות, ודרכם לבחון דברים שהראשון לא יוכל להם.

אלוקים בגימטריה הטבע, המסתיר על שם הוי-ה - החסד. אלוקים - גבורה. "ביום ברוא ה' אלוקים", שילוב של למעלה מהטבע - שם ה', עם הטבע - שם אלוקים; שילוב זה הביא לבריאת העולם.

חכמה ובינה בגדולת הבורא עוד אין מביאים לתכלית. "עובדהו בלב שלם", "דע את אלוקי אביך". לצלול מתחת למעטה הטבע המסתיר על שם הוי-ה. ההכרה בכוונה הפנימית של ההתרחשויות הסובבות אותנו, שבסיסם: "נתאוהה הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים", היא המביאה לידי עבודת אלוקים בלב שלם.

צֵעַר

המאמר שלפנינו נכתב באלול תשכ"ג. מאמר זה שונה בסגנונו משאר המאמרים, הן בכותרתו והן בתוכנו התמה על הצער, 'המופשט והגלוי'. בחרנו להדפיס זאת מפני ייחודו של קטע זה, המשקף את לבטיו של אבינו ע"ה, שבגיל צעיר עסק בשאלות עומק שכאלו; ובהמשך חייו נטה כתף לכל מסכן ודל. בנוסף, ייחודו של מאמר זה הוא שהוא מהווה כמין שאלה, שאותה מתרץ בארוכה במאמר הבא – אודות השמחה – אותו כתב לאחר כעשרים שנה בהם כיהן בתפקידים מגוונים הנוגעים לעזרה לזולת, גשמית ורוחנית.

נוקב הכאב המחלחל פנימה בלב, בפרט כשאינ לפני מי להשיח את הלוחץ, את הדוקר.

דאגה בלב איש ישיחנה אמרו רבותינו ז"ל. אולם מה יעשה האדם שאין לו בכל העולם מי שיחוש כאבו ויבין את מעמקיו תוך השתתפות כנה, את פרפורי הנפש, אי המנוחה שמקורה לאו דוקא בחסרון חמרי או רוחני הנגלה, אלא כזה שאינו ניתן כמעט להבעה, אלא אם כן מוכן המאזין להיות לו אח לצרה ולא לרחמים גרידא.

עתים אפשר למצוא מקור של כאב זה באכזבה מהחיים, הבאה בדרך כלל כתוצאה מצפייה לגדולות, זוהי תוצאה של חוסר שביעות רצון עצמית, אי היכולת להתגבר על מאויים, שבהיותנו צעירים חשבנו שלא יהוו מניעה להתגשמות האידיאה, אותה הצבנו לעצמנו בקלות רבה, מבלי שנראה מראש את העיכובים העלולים לבוא מחוסר נסיון בחיים.

פקעת זו של סבל - צער המלווה בייאוש לקראת העתיד, זקוקה ליד של ידיד נבון ונאמן שידע להתיר, לפרוק, להקל את המעמסה הכבדה, לעתים,

מנשוא, אך היכן הוא אותו ידיד מיוחד, שלא ישמח בלבנו לאיד של "המתוסבך".

אולי אפשר לפרש דברי רז"ל הנ"ל, שכוונתם לא לכל האחרים אלא לאותם המאוחדים בנשמה.

עולם זה בו אנו חיים מלא שכלולים המקילים מאד על גופנו, אך בשום אופן אינו "מייצר" אותו ייצור אנושי שהי' ואיננו, אותו סוג אדם שידע על צער הזולת עוד לפני שהלה גילהו, ובלי יומרות הביא להקלה רבה.

לכולנו, הנמצאים תחת ממשלתו של הצער המופשט והגלוי.

עבדו את ה' בשמחה

פורסם בשבועון 'שערים', פרשת כי תשא תשמ"א

מידה זו עליה אכתוב בשורות הבאות, אינה מידה בחסידות כ"א התשתית האיתנה ביותר עליה בנוי עולמה של תורת הבעש"ט. עד שהמילה 'מידה' מעטה, כאילו, בשבילה. כי רחבה היא בפעילותה ואין סופית בהיקפה.

לא בכדי אמר אחד מאבות החסידות: "שמחה אינה מצוה, אך אין מצוה בתורה שתשווה לה בהשפעת הקדושה כמוה". אין כוונתי לעמוד כאן על מעלות ומדרגות השמחה, אלא על התוצאות המעשיות והברוכות ביותר המושפעות ישירות ממנה.

חסידי חב"ד היוצאים לכבוש לבבות ליהדות של מעשים, הנם אלו שמידה זו ממלאה אותם וכובשת כל פינה בחובם - הצלחתם עצומה בכל שטחי הפעילויות. אם במבצעים גרידא, ואם זה בהעברת חומר רעיוני, שהערוכה להצלחתה היא היותו הנואם המשוחח במצב מרומם באמת ומשחרר מכל דאגה ועצב בעולם. הנה, ללא ספק שתוכן הדברים שהוכנו היטב הם המרכיב העיקרי בקניית הקשב המלא. אך התנופה, התנועה והרושם העמוק שנותר בחובם של המאזינים והמלווים זמן רב אח"כ, בלי ספק שהוא, היותו של המרצה קורן משמחה פנימית המקנה כנפיים איתנות לכל מה שמסר.

ברור איפה, שמידה זו חייבת לפעול כל הזמן, ולא רק לפני היציאה למבצעים וכדומה. ונדמה לי שהסוד לכך - חזרה של דברי תורה ודא"ח בע"פ, המטהרים את האויר הכללי ואת האווירה הפנימית. והקונה לו הרגל אדיר ערך זה של הרהור מתמיד בהנ"ל, מוחו ולבו ברשותו, דבריו

נשמעים, וכל ישותו מאוזנת והסיפוק הנפשי של נפשו העמלה בכל עת והנמצאת במאבק מתמיד של עצוב דמותו הפנימית, מאלצים תנועה אדירה של קרינת אור בלבו וממנו לכל הסובב אותו.

לא אחת זוכה פלוני לתואר הרווח בינינו - "קסם אישי", שבעליו זוכה להשיג בנקל והרבה, את שאחרים טורחים רבות ומשיגים מעט. בלי ספק שהמרכיב החשוב ואולי המרכזי שבתואר הנ"ל, הוא קנייתו של הרגל רב עצמה זה. נכון איפוא, שרבים שקנו הרגל זה של חשיבה והרהור מתמידים בדברי תורה בזמנם הפנוי, לא זכו לשמחה. אך זה מפני שתורת הבעש"ט רחוקה מהם, וצפונותיה נעלמו מאצלם. משא"כ אצל חסידים היודעים על הדגש העיקרי הזה, עבודת ה' בשמחה - עם פירוש האריז"ל הידוע.

בעל השו"ע מביא פסוק "וטוב לב משתה תמיד" בסופו, לומר לנו, על מידה זו, המקלה ביותר קיום כל ההלכות המונחות על השולחן הערוך - שולחנו של המקום ב"ה, עד שכל חייו של זה הינם כמשתה ממש. וכאן יש להוסיף על ההקבלה המפורסמת שבין הפסוק הראשון המובא בשו"ע - "שויתי ה' לנגדי תמיד", אותו קונים רק בשעבוד ההרהור שבזמן הפנוי. שניהם מסיימים במילה "תמיד", "ושני תמידים כהלכתם", כששני "תמיד" אלו בחובנו, הרי שהופכים אנו למהלכים בעלי תנועה ותנופה: "ושני תמידים כהלכתם".

מאשרת החברה שרבים ממנה בעלי מידה יקרה זו. הללו משפיעים ללא משים על אדירה נוחה, שאין עמה קנאה, שנאה ותחרות, עד שלעיתים אם גם נקלעו "מלאכי שלום" אלו לחברה או לקבוצה מתכתשת מילולית ואולי אף פיסית, הרי שבהופעתם בלבד משפיעים מהרה להחזיר באיזון במקום. ואותו רגש של התעלות שביתור (?).

בעלי תשובה רבים התוודו-ספרו על המוטיבים להתקרבותם לתורת חיים, הרי שמסיפוריהם עולות הדמויות הקורנות והבטוחות בעצמם (אכן, השמחה מקנה בטחון עצמי רב ביותר), של שומרי תורה, שחרף מצבם הכלכלי והבריאותי הקשים, קרנה השמחה מישותם, דבר שהקנה ערך עצום למושג "יהודי שומר תורה", ממנו יתד ופינה לאותה מידה שכל באי עולם רוצים בה ופועלים ההיפך, להשגתה.

לא אחת נתקלים אנו, בעת קשה ומדכדכת בחיינו הפרטיים, באדם שבלחיצת יד איתנה ומעודדת, במבט חם וער, ובמספר מילים "פשוטות" אך מלטפות וממלאות חיים, ומשתנה כל מצב רוחנו, עד שנדמה שהפתרון לבעיותינו בהישג ידינו, או לפחות זוכים להרגשה "שהשד לא שחור כל כך".

מסיבות ואירועים רבים, שהוכנו בקפדנות ובמרכיבים חומריים נדיבים ביותר, לא עלו יפה או אף נכשלו, כשיסוד זה היה חסר במנחה של אותם אירועים. ולעומתם, מפגשים שהצליחו ביותר והשאירו רושם אדיר, גם כשהמרכיב הקולינרי וכדומה דלים היו, כשראשיהם הקרינו אורה של סיפוק ועליצות פנימית.

איננו מתכוונים כלל להמליץ על האילתור - אימפרוביזציה בלע"ז, שירדו על חיינו הציבוריים וקטלו מעמדים יהודיים ביותר עקב אי הכנתם של המארגנים. אין בין זה ובין מידה זו עלינו אנו "ממליצים" ולא כלום. להיפך, היא מקנה משנה מרץ ופעילות ברוכים - ערובה מוצלחת לכל הדברים, ועל אחת כמה וכמה לחפצי שמים. ואילו הללו דלעיל נגשו למלאכתם מתוך בטחון מופרז, וכמעט זלזול בכיצועם. מידת השמחה, האחראית והשקולה, לא הנחתה אותם, היתה מהם והלאה בצדקה ובמקרה - המעשה עיקר. בראשון, העני והנצרך נהנו ממנו, הוא טבל

והתקדש, ובמידה זו של שמחה הוא נהנה ומתקדש וכל הסובבים אותו, אף הם נהנים ומתקדשים. ואף שם שמים מתקדש ברבים.

איך אמר אותו גדול חסיד: "מקוה (בכל בוקר) אינה מצוה, עצבות אינה עבירה - אך הקדושה שמשפיעה הטבילה במקוה אין מצוה אחרת כמוה, וטומאה ונזק הבאים מעצבות אין עבירה שתשווה לה".

אם בדורות קודמים אמורים הדברים, בדורינו אנו בו הצרה כפולה - גם "מרובים צרכי עמך" וגם "דעתם קצרה" (או למה מרובים . . בגלל קוצר הדעת), עאכו"כ שיש לטבול בכוונה - ובלעדיה - במקוה של שמחה מטהרת. והתנועות, אף החיצוניות של השמחה יעורר השמחה הפנימית, והבא לטהר מסייעין אותו מן השמים.



וראה בטוב ירושלם



חזיותיו ממבצע תפילין בכותל
שפירסם אבינו ע"ה בעיתונות

מסיפורי הכותל

פורסם בעיתון 'שערים', יום ג' פרשת בא, כ"ט טבת תשכ"ח

"אבי היה ראש קהילה באחת מעיירות רוסיה. היה זה לפני התקרבות הצבא הגרמני לשטחינו, שלחו שלטונות הקרמלין את הרבנים, ראשי הקהילות וכל כלי הקודש אל פנים רוסיה, במטרה להשאיר את הקהילות כצאן בלי רועים.

נסיונות רבים נעשו לבטל את הגזירה הרעה, או לפחות לדחותה, אך לשוא. הגיע היום, היה זה בוקרו של יום שישי, אבי קם מוקדם והתפלל בבית. כשקמתי הי' זה בסוף התפילה של אבא. הייתי בגיל 11. התבוננתי באבא שהתנועע בתפילתו כשעיניו אדומות ופניו להבים.

עוד לא תפסתי את משמעות פרידתו של אבא, בכיה של אמא, המתיחות ששררה על פני קרובי הגדולים הם שנתנו לי מעט לחוש מחומרת השעה. כשאבא סיים תפילתו קראני אליו ואמר לי, כשמבטו הישיר אלי, וקולו רעד קמעא: בני יקירי, מאד חיכיתי לאותו יום בו אוכל להניח תפילין על זרועך וראשך, אך מה אעשה ולמעלה רצו אחרת; איני יודע אם אוכל לעשות זאת. כאן לא יכול היה אבא להתאפק ודמעות חמות ניגרו מעיניו על לחייו, על זקנו האדום.

בני יחידי, הכנתי עבורך תפילין במאמצים רבים, אני נותנם בידך מרגע זה ואתה תשמרם כבבת עיניך. זכור בני יהודי אתה, זכור בני, עמנו מצטיין בזכרון. זכור, זכור.

כאן גם אני לא יכולתי להתאפק ובכיתי, נדמה לי שכולם בכו. לפני שנפרד אבא מאתנו, חזר שוב על דבריו החמים: "בני זכור אותי אל תשכח להניח תפילין בבא היום".

מאז התגלגלתי במקומות רבים. הייתי במוסד ילדים רוסי, והמשכתי בגלגולי הרבים עד בוואי ארצה - בה נשלחתי לקיבוץ בגליל. בכל המקומות בהם עברתי לא פגשתי ביהודים מניחי תפילין. דבריו של אבא היו לוטים בערפל, כאילו נאמרו בחלום. געגועי אל בית אבא התעוררו רבות. אך התרגשות עזה שטלטלה אותי חזק, זה היה, נדמה לי, רק היום".

מונולוג זה שמעתי ברחבת הכותל המערבי מחבר קיבוץ. קבוצה של מבקרים באו לראות את הכותל, מתוך שיגרה פניתי אליהם בהצעה שיניחו תפילין. חלק מהם עשו עצמם לא רואים, כמה מהם גיחכו למראה התפילין המונחים בקופסת הקרטון, ואילו שניים הפטירו - "איננו דתיים".

צעירי חב"ד רגילים גם לאכזבות; כאן משום מה נכנסה בי רוח נצחנות ועמדתי להסביר על ערך הזכרון באדם כפרט, ובעם ישראל ככלל, על "והיו לזכרון בין עיניך" ועוד, אך ללא הצלחה כלשהי. החברה הסתכלו והסתובבו, אחד אף שלף מצלמה וצילם אותנו כשהנחנו תפילין עם חיילים ממשמר הגבול (אגב, נדירים המקרים שחיילים סירבו), והלכו.

לפתע ניתק אחד מהם ובא ישר אלינו וביקש בקול מבוויש כשראשו מורכן קמעה, שנניח עמו תפילין. כאן קשר חברי עמו שיחה תוך כדי כריכת הרצועה על ידו. השיחה קלחה בקלילות ובנעימות על ערך המצוות בכלל ועל תפילין בפרט. אט אט הלך הקרח והפשיר, הוא קרא "שמע" מתוך העלון שצעירי חב"ד הדפיסו, בהטעמה של קריין שידור. עיניו התכולות התקשרו בדמעות וביקש לגשת עם התפילין לכותל, שהי' ביום זה לא עתיר מבקרים במיוחד.

מבקרים חדשים שבאו השכיחוהו לזמן מה, כשסיים התייחדותו חזר אלינו שנעזור לו לחלוץ תפילין. בהתרגשות רבה סיפר את שהבאתי בראשית דברי, אף אני התרגשתי ובלי משים אף מעיני זלגו דמעות.

מקום שבעלי תשובה

עומדים... ❧

פורסם בעיתון 'שערים', יום ב', י' ניסן תשכ"ח

עליתי ארצה בשנת תרצ"ז. עזבתי בית מבוסס ואמיד, משפחה עניפה והרבה ידידים, מלא להט ואמונה עזה באידיאלים של אז - "בנין ארץ ישראל; עליה לארץ האבות, ולא דווקא דרך הר סיני".

אף מעט מטען היהדות שהיה עמי, הלך ופחת הלך ומעט, בן עשרים הייתי ודי בשל ומבוגר, אך טרדות הזמן וקשייו השכיתו ממני זכרונות בית אבא. הקמתי משפחה ושבעתי די נחת ממנה. הכל הי' טוב ויפה עד לאחר קום המדינה. נכנסתי לעבודה קבועה ומכניסה, שגרת החיים האפורה והשובע החומרי עוררו בי רעב - לא ידעתי שחרו. שיקעתי עצמי בקריאה של ספרות יפה, דבקתי בענפי התרבות למיניהם, אך גם הם לא הירונוני. לא השביעוני. הרביתי בטיוולים בימי המנוחה, אך הכל באשר לכל עזר בדחיקתם של רגשות הרעב הרוחני. בדחיקתם בלבד.

לרגל מאורע חגיגי - בר מצוה של ידידי, קלטתי את הפסוק הנה ימים באים נאום ה' . . לא רעב ללחם ולא צמא למים כי אם לשמוע בקול ה'". "כי אם לשמוע בקול ה'" הדהד עזות בתוכי. החליתי לקרא בספריו של מרטין בוכר ובעוד דומים לו, ומצאתי סיפוק רב. עולם עתיק נחשף לעיני ומלאני בעונג לא יתואר, עולמי הפרטי, בית אבא וכל מערכת החיים של העיירה בה נולדתי וגדלתי. כל אלה קבלו משמעות מציאותית מאד. דברים שהייתי בז להם, קבלו ערך ריאלי ואקטואלי מאד.

תורת ישראל התגלתה לי כתורת חיים החובקת זרועות עולם, נושאת דברה על בעיות עמנו בעבר, הווה ועתיד הפלאות, בעיות עמים ושבטים לאומיים. כל אלה הותירוני ריק, ריקנות מכרסמת, ולפעמים אף מבחילה. תקצר היריעה לפרט את פרטי מחשבותי והתלבטויותי הקשות מנשוא. חדשים רבים נקפו, בהם הייתי בירידה של שכחה, של עמעום ושינה רוחנית, לעומתם חלפו שבועות רבים של נהייה ותשוקה לעליה והתעלות. ניסך בי עוז רוח לדעת ללא משוא פנים את המושג הרחב מיני ים, את השם עליו נמנים כולנו - יהודי.

היה זה ערב חב"ד בתל אביב, בו הזדמנתי באקראי, שמעתי מקהלה שרה שירי קודש בהתלהבות רבה. שרה - ונהנית מאד, אך נכבשתי ע"י הנואם - הכובש ללא שיוור. עיקר דבריו שנחרטו בזכרוני היו: תורת ישראל הינה תורה של מעשים, קבלת עול מלכות שמים מיתרגמת ומתממשת ע"י קבלת עול מצוות דווקא, מצוות כפשוטן, עוד מצוה ועוד מצוה - ובפועל ממש, ורק קיומן של מצוות מפרנס את המחשבה היהודית, רק עשייתן מחזקת את מקור הגאולה, שהוא - כלשון הבעש"ט, "הזכרון אם הגאולה". כן, הזכרון.

יצאתי מוקסם. הגעתי לכלל ביטוי, מצאתי את הדרך העולה אל בית אלוקים, לא עוד אהיה בודד ומכורסם ספיקות בתהומות נפשי, דפוס קבוע יהיה לי, מסכת חיים קבועה תנחני.

מעשה שטן; לרגלי עסקי נאלץ הייתי לשהות באותו פרק זמן בארץ העמים, באירופה החמרנית, ולצערי - באותה מהירות בהם גאו מחשבותי בכיוון יהדות של אמת ומעשים, כך במהרה הצטננתי מאותה אש קודש שליהטה בתוכי.

מלחמת ששת הימים. הביקור ליד הכותל והמקומות הקדושים וההתרחשויות סביבם, עוררוני מתרדמתי רבת האשליות. ליד הכותל ניגש אלי יהודי בעל זקן אדום, עיניו המרצדות הבזיקו באש קדש. הלז פנה אלי שאניח תפילין. פנייתו ההחלטית - הודאית, אמונתו העזה ודבריו הפשוטים והחמים, כל אלה סילקו ממני כל שיור של התנגדות. הנחתי תפילין, ועוד איך הנחתי. קראתי קריאת שמע. כמו"כ התעוררתי בחשק לקרא בספר תהלים ליד הכותל, ונשארתי עוד רבות בשטח. על יהודי זה שמעתי שהיה ברוסיה בה שהה ועונה בבתי הכלא על "עוונו" בהפצת היהדות.

קבלתי כתובת משם אוכל לרכוש תפילין, ועוד יותר עדוד ומרץ לקיום יתר המצוות. בקרתי עוד ליד הכותל, שם הנחתי שוב ושוב תפילין. החלפתי דברים ושמעתי על ערכם של מעשים בקיום המצוות, ובמיוחד על מצוות תפילין המאחדת זכרון ומעשים כאחד.

נסעתי ברכבת מירושלים, והצעתי ליהודי זה להניח תפילין. תשובתו היתה: "הנחתי היום, ולא עוד - אלא אף ליד הכותל". ממנו שמעתי כל הנ"ל, הוא סיים דבריו: "אצלי כבר אפשר לאכול, גם אתה".

יישר כוחם של מזכירים

ע"י הכותל

פורסם בעיתון 'שערים', יום ב' פרשת אמור, י' אייר תשכ"ח

היה זה בשעות הבקר. שני צעירים היו ממונים על המשמרת הראשונה, המתחלת בשעות הבקר המוקדמות ומסתיימת בשעה 9.30. ברוב המקרים אין "עבודה" רבה אז, היות ורובם באים להתפלל ליד הכותל. אך בכל זאת לפעמים "מסתננים" בודדים לשם ביקור גרידא, אליהם מכוונת פעילות זו של הנחת תפילין.

אותו בוקר הופיע קצין בדרגת רב סרן, חד מבט וזריו תנועה. הללו, הצעירים החב"דיים פנו אליו מיד, כמוצאי שלל רב, בהצעה שיניח תפילין. הם נדהמו לשמוע קולו הרועם נגד כפיה דתית וכדומה, משפטים נדושים מהעתונות ה"צהובה". הללו נסוגו אחור, לתגובה כזו לא ציפו, מה גם שהיה זה להם פנייתם הראשונה ליהודי שיניח תפילין.

כאן נכנס לתמונה יהודי בגיל העמידה שמתח ביקורת על אופן תגובתו של הקצין, הפוגעת. הוא פנה ישירות אל הקצין והוכיחו על פניו, "הזו היא הדוגמא שאתה נותן לצעירים שפנו אליך בהצעה ולא בכפיה?", "האם תשובתך היתה תרבותית והולמת אזרח מנומס גרידא, שלא לדבר כבר לקצין החייב להיות דוגמא ומופת - במקום צבורי לפחות".

דבריו שנאמרו בטעם ושיכנוע הביאו במבוכה את הקצין, שהחל לסגת ולתת צידוק לדבריו: "אתר היסטורי", "מקום קדמון לכל הדתות" ועוד.

אך הלז לא הניחו: "אתה מוציא עצמך מהכלל באי הנחתך תפילין". ביני לביני, נגש יהודי למוכיח ולחש לו באזנו באידיש: "אבל הוא לא יהודי".

כאן חל מפנה מפתיע. הקצין הסתובב רכות בשטח כשהוא סוקר את הכותל ואת הניצבים לידו, מורגש היה שחסר מנוחה הינהו. הוא אף עזב את הרחבה של הכותל והפליג בשיחה עם אשתו שעמדה הרחק; שיחתו היתה מלווה בתנועות רגשיות וחדות. הוא שוב חזר לרחבה, ושאל שוב את המוכיח: "מי הוא זה שאמר שאיני יהודי?", התברר איפוא, שהוא מבין ומדבר אידיש. הלז הסביר לו בארוכה את ערכן של מצוות ה', בהקשר ל"חשד" שהועלה נגדו.

"פועל ניכר בבגדיו; עשיר ודל, איש שיבה וצעיר, חכם ואיש המעלה, כל אלה ניכרים בצורתם, בגדיהם וצורת לבישתם, שיחם והגיגם, הבעתם ותנועתם. אף עמנו ניכר בבגדי פאר אותם ייחד ה' לעמו מכל העמים. אלה הם מצוותיו יתברך המקיפות אותנו ומטביעות בנו את חותמו של מי שאמר והי' העולם, שאכן אנו עמו וצאן מרעיתו הנושאים את שמו, המורכב מארבע אותיות הכלולות בשם יהודה - יהודי".

"חנות הנושאת שלט מאיר עיניים, המעיד שניתן לרכוש בה פריטים מסויימים - שלט זה אינו נותן מקום לטעות, והצריך לאותם מצרכים יפנה לשם וללא היסוס. משא"כ כשרואים חנות ללא כרזה המעידה על תוכנה, אכן מסתפקים ומסתפקים..."

תתפלאו, אך עובדה היא שהקצין לא חש לגמרי בנוח. הוא היה בשטח זמן רב ולבסוף ניגש לאותם צעירים בבקשה שנייחו עמו תפילין.

המוכיח נשאר בשטח עד שהלה חלץ התפילין, ומדד פסיעותיו עם זה שלו. מהשיחה הארוכה שנתמסכה ממושכות, הבין שדבריו של אותו יהודי שנאמרו כלפיו "אבער ער איז דאך ניט קיין איד" פעלו עליו קשות.

דבר המאשר קטע ב'תניא', שאם יהודי היה יודע שבכל מצווה ומצווה הרי הוא בצוותא עם הבורא, ושבכל עבירה הרי הוא עובר מרשות הקדושה לצד האחר וניתק מאלוקים חיים, ושהוא פוסק להיות יהודי במובן מסויים, דבר זה היה פועל ל"סור מרע ועשה טוב" בדרגא הנעלה של התקרבות לאלוקים והתרחקות מהרע. אשר לכן, כח המס"נ מתעורר אף אצל מושקעים בעבירות חמורות, לשוב ולהדבק באלקים חיים, כשעומדים הם בפני הדילמה שייפסקו להקרא יהודים.

גדולה מצוות תפילין המביאה - בין היתר - לידי זכרון, "ולזכרון בין עיניך". וגדולה זכותם של אותם צעירי חב"ד המזכירים לאותם אחים טובים, הטועים לחשוב שהינם יהודים בלי מצוות ה', שרק בקיום המצוות המעשיות מגיעים אנו, בניו של נותן התורה, לאותו ייעוד של "והייתם לי ממלכת כהנים וגוי קדוש".

צדיק נוזר

אבינו ע"ה פרסם אף סיפורים אודות כ"ק אדמו"ר זי"ע. להלן סיפור שכתב בשנת תש"מ, בספר 'הרבי – שלושים שנות נשיאות':

מרק קוט הינו עו"ד מצליח בדיטרויט שבארה"ב. שמו הולך לפניו כזה היודע להעביר עניינים מסובכים ביותר על הצד המניח את הדעת ביותר. אף בחייו המשפחתיים רואה הוא אושר, עד שעננה כבדה כיסתה את שמי חייו הבהירים.

בתו יחידתו בת התשע - עשרה חלטה במחלה חשוכת מרפא. הרופאים אומרים גלויות שימיה ספורים, ואם יערכו ניתוח קיים סיכוי קלוש ביותר להציל חייה. אך בלעדו ודאי שלא תחי', ולא עוד אלא אף הקציבו לו זמן מדויק שלאחריו...

אחד מקרוביו הפנהו אל חצר הרבי שליט"א מליובאוויטש. אך להשיג "יחידות" אצל הרבי, קשה, התור ארוך ומשתרע, לעתים, אף על פני חדשים, אלא שמרק לא הניח למזכירו האישי של הרבי והעמידהו על חומרת המצב.

היה זה היום האחרון שהציבו לו הרופאים כקריטי ומכריע. הרבי ששמע ממזכירו הרב חודקוב על הענין קבע לו תור שלא מן המנין והזמינו אליו.

הלה שרגיל לצעוד בצעד און באולמות בתי המשפט הגדולים ביותר, שקולו הדהד בחללם של אותם אולמות בעוז ובעצמה נכנס בפיק ברכיים, בקומה שחוחה. אך עיניו הזכות כבדולח של הרבי, וחיוכו המלבב אימצוה קמעא. הוא התאושש, ומיד לאחר זאת נדהם לשמוע קולו של הרבי שאינו מותיר מקום לספיקות. בפי הרבי דרישה, אם יקבל עליו

לשמור שבת, תפילין, טהרת המשפחה ושולחן כשר, בתו תיוושע במהרה. הלה נדהם בכפליים. מנין לרבי הבטחון שאם אכן יקיים דבריו בתו תיוושע, ועוד, איך הוא - מרק, יקבל עליו עול תורה ומצוות כעת בגילו ה-47, כשמרבית חייו חלפו לו הרחק מאורח חיים יהודי? איך פתאום יפנה תפנית כה חדה במהלך חייו. מנין בטחון הרבי, אוי מנין? איך? איך?

עיני הרבי שננעצו בפניו של מרק גילו שאכן מבינות הן היטב המאבק העז הניטש בקרבו, אך העו"ד מרק, התעורר וקם לתחיה, בהצטדקות שאיך יוכל לשנות פני חייו, ועוד כהנה, ולא עוד אלא שהציע סכום של אלפי דולר באם יפטרהו הרבי מעול זה, אך הרבי בשלו, אם יקבל עליו עול מצוות תבוא ישועה ורחמים לבתו החולה.

"מקבל, מקבל", זעק האב שבו, הוא לא הכיר את קולו המזדעק, אך חומרת השעה כבשתהו לחלוטין. הוא חש עמוקות שלפניו לא אדם רגיל. לדבריו כובד משקל שלא מעלמא דין. משהו מיוחד שהוא עצמו לא ידע ישותו של הרבי שליט"א.

בהגיעו לבית החולים הגדול "הר סיני" שבניו יורק, נודע לו שזה כשעה ומחצה חלה הטבה ניכרת בבתו, נשימותיה קצובות שלא כלפני כן, טרופות. ללא ניתוח וללא טיפול מיוחד, חזרה בתו לאיתנה, וכעבור חדשים חזרה בריאה ושלימה לחיק המשפחה כאילו לא אירע מאום, כאילו לא עמדה על שפת שאול.

הרופאים הנדהמים לא יכלו להסביר זאת לעצמם במונחים קליניים, לפיהם היתה היא במצב של מוות קליניים, לפיהם היתה היא במצב של מוות קליני בטוח, לעומתם ההורים המאושרים כאילו התעוררו מחלום

סיוט שנגוז וחלף והותיר אחריו מציאות הרחוקה מאותו חלום - חיים לפי תורתנו הקדושה.

אם הרבי סירב לקבל מידו כסף, עמד על כך מרק שכאות תודה על השינוי שחל בחייו יקבל הרבי ממנו רכב, מתנתו האישית לרבי, ואכן הטקסי בה נוסע הרבי הינה מאותו מרק קוט.



הזרש טוב לְעָמוֹ



מזמרים מימי הרבנות
בארגונינו לקהילתנו

חסד בגופו, ממונו ונפשו

מכתב לכל קהילתו שכתב אבינו ע"ה לקראת ראש השנה, אמצע שנות ה',
ארגנטינה.

אחים יקרים! ידוע מאמר חכמים קדמונים, ש"כל מי שאינו עולה במעלות הרוח הרי שבהכרח ירד". אי עליה הינה ממילא ירידה, ומדת "ההסתפקות במועט" הינה מדה יקרה וחביבה מאוד אך מקומה יכרינה בעושר החומרי, משא"כ בקניין מידות טובות שם חייבת להיות שאיפה בלתי פוסקת לשלמות והתעלות.

עם התקרבונו לראש השנה, טוב יהיה אם כל אחד מאיתנו יוסיף מעשה טוב על מכלול מעשיו החיוביים. כל מעשה חסד לכלל ולפרט מחזק בליבנו את רגש החסד והחמלה. **חסד בגופו** – השתתפות בשמחות, ביקור חולים וכו'; דברים המחייבים נוכחות אישית. **חסד בממונו**, לעמוד ליהודי בשעת דחקו אם בהלוואה ללא ריבית ששכרה גדול מאוד וחשובה מנתינת צדקה (המוגבלת למעוטי היכולת בלבד, כרוכה בבושתו של המקבלה, שאף אם יתנוה לו בכל העדינות והצניעות הרי שבכל זאת חש הוא באי נוחות, מה שאין כן בהלוואה). ואם בנתינת צדקה בעין יפה וברוח נדיבה, חלק חשוב בנתינה זו תופס מאור הפנים המתלווים לנתינה זו.

נוסף לשני סוגי החסד הנ"ל קיים סוג נוסף: **חסד בנפשו**, דוגמא חינוכית נאה, הינה בכלל חסד זה, השפעה טובה ישירה או עקיפה על הסובב, גם כדיבור נאה, שקט מרוכז ואם במעשה קירוב אחים להיכלל ה' לאור באור

פני מלך חיים בקיום מצוותיו שעליהם נאמר "פקודי ה' ישרים משמחי לב, מצוות ה' ברה מאירת עיניים".

ברור איפוא שהכוח הדוחף להנ"ל להיות דוגמא אישית חיובית תלויה בתנאי הכרחי ביותר, לימוד תורה. במילים אחרות – החסד הנפשי עם עצמו, בעת הוא עצמו ייכנס למסגרת לימודית – תורתית בחבורה ובקביעות; יביאו ממילא הקרנה תורתית ממנה ייהנו הסובבים אותו, וההשפעה החשובה ביותר על הזולת היא זו השייכת להשפעה העקיפית.

יהודי הלומד תורה בקביעות ובחבורה כשכללי הצניעות והענווה מתלווים אליו - הרי שהוא בכלל מקדש שם התורה ולומדיה, והכל מתאווים להדמות אליו, וגם אבי הנביאים משה רבינו ע"ה – על אף גדלותו העצומה שאין לה חקר, בכל זאת הצטיין במיוחד במדת הענווה והצניעות, המאפיינים כל יהודי שרוח ה' שורה עליו באמת.

תיקון המידות - כרוך בכיבוש היצר, יצר אהבת הנוחות והצדקת עצמו, הרגל של ראיית מעלות עצמו וחסרונות זולתו, הנובע מרגש העליונות העצמית שאינה ניתנת לביקורת, כל אלו באים על תיקונם הנאות עת "לוקח" היהודי את עצמו לידי וקובע מספר החלטות מוצקות שבסיסם של כל אותם החלטות הוא **שימת לב והבקורת העצמית**, יסודות אלו כשיתלוו למעשיו הם ורק הם יביאו ברכה רבה בהעשרת אישיותו ברגש הרצינות וברצונות נעלים.

הבה נסיים בדברי חכמים קדמונים שאמרו שאותו היחס שאנו מקדישים לזולתנו כך מן השמיים מעניקים לנו באותו מטבע. "והבא להטהר מסייעים אותו מן השמיים".

**בברכת אחים נאמנה,
הרב אליטוב**

קדושה, שקט וכבוד

מכתב או נאום שכתב אבינו ע"ה לבני קהילתו. אמצע שנות ה'ל', ארגנטינה.

קריאה קדושה !

קהל קדוש ואחים יקרים ! הנני בזה לעורר על עניין חשוב מאוד - ודחוף מאוד - והנוגע להמשך הסדירות התקינה של בית הכנסת שלנו בתפילות, לימוד וכל הדברים המתקיימים בו ואשר הצלחתם תלויה ומותנית בדבר זה שאותו עומד אני לפרט להלן:

הבא להתפלל, רוצה לחוש רגש התעלות מבואו למקום קדוש, אשר בורא עולם משרה בו את שכינתו, ואשר דרך מקום זה של בית הכנסת עוברת הברכה והטובה בגשמיות וברוחניות לכל המקומות שמחוץ לבית הכנסת, הבית והחנות וכו'.

אותו רגש קודש הממלא כל יהודי ואשר רק הוא הדוחפו לבוא לבית הכנסת, קשור בתנאים מסויימים שרק בקיום אותם תנאים יכול רגש זה למלא את הלבבות ולהביא לידי התעלות נעימה ולהתרגשות קודש כובשת, אשר רישומה ופירותיה ישארו – יישאו - מחוץ לבית הכנסת.

שמירת תנאים אלו על ידכם, קהל קדוש, תביא לתחושה נפלאה שאכן יש אלוקים במקום הזה, ולרגש הנעים ביותר שאנו יצורי חומר שותפים אנו במילוי משאלתו הגדולה של בורא עולם בשמירה על ערך מקדשו.

תנאים אלו הם: (א) השקט. (ב) הסדר.

הקדושה והשקט באים כאחד ; במקום הקדושה - שם השקט והכבוד אשר הם הם המאפשרים החדרת רגש הקדושה פנימה בלב, רק השלווה הבאה בעקבות השקט מביאים לידי ריכוז המחשבה והתעוררות הרגש.

בידכם קהל קדוש להיות ממזכי הרבים הצעירים הבאים ולומדים מהתנהגות הגדולים להתייחס למקום. בידכם לתת לתפילה להתנהל בנעימת וחיבה.

בידכם לאפשר לכל הפעולות הנעשות בבית הכנסת להתנהל בטוב ולמשוך אחרים למקומינו זה (דוגמת "סעודה שלישית" שהמשך קיומה מוטל בספק אם רגש האחריות הציבורית לא תתפוס כל פרט ופרט לשמירה על סדרים שנקנו בעמל רב ושיחות קלות המצטרפות לרעש גדול עלולות לגרום לנזק בל ישוער).

אני תקווה שמתפללי בית הכנסת כולם מבוגרים וצעירים יתנו ידם למפעל קדוש זה של תענית דיבור במקום בית תפלתנו. ובורא עולם החפץ מאוד בשמירת בית הכנסת ישלם במילוי משאלות לבכם לטובה אמן.

עדות אמייתית ושלמה

דרשה שכתב אבינו ע"ה לחתן בר מצווה מבני קהילתו. אמצע שנות ה'ל', ארגנטינה.

אחים יקרים !

לנגד עינינו מאמר חז"ל² ש"כל הקורא קריאת שמע כשתפילין בזרועו ובראשו - הרי הוא מעיד עדות אמת".

תוכן קריאת שמע בכללותה הוא אשר ה' מלך על שמים וארץ, בוראם ומנהיגם כרצונו. בחר בנו מכל העמים לעמוד לפניו לשרתו, ואף אנו מחדשים עלינו מדי יום ביומו את קבלת עול מלכותו עלינו לשרת אותו בכל יכולתנו ומתוך מסירות מלאה שאינה תלויה באף תנאי.

מצוות ה' נושאים בחובם כוונות עמוקות ורעיונות נשגבים וכל סודות הבריאה הצפונים ביותר חבויים וטמונים בתורת ה' ובמצוותיו הנאצלות. אך, יהודי שיתמסר אך ורק לרעיונות המצוות ולתוכנם הפנימי - ולו אף אם יתעמק בהם מאוד, הרי שהעיקר יחסר מתוכן חייו ומרצון ה'. כי העיקר הוא מעשה המצוות בפועל ממש. ועיקר ערך התלמוד בתורה הוא מפני ש"תלמוד מביא לידי מעשה"³.

הערך הנשגב שבכוונות וסודות המצוות העמוקות ופעולתם המרוממת על נפש האדם עד כדי הבאה לשינוי קיצוני בהלך מחשבותיו של הלומד ;

² ע"פ ברכות יד, ב.

³ קדושין מ, ב.

ערך זה מותנה תנאי כל יעבור בקיום המצוות המעשיות הקשורות עם אותם פירושים והסברים, ורק עם לימודם הקשור בקיומם המעשי יבוא הלומד המתעמק והעושה לתכלית הרצויה, המגולמת במאמר חכמים קצר⁴: "תכלית מצוות ומעשים טובים, שנאמר ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עושיהם". שכל טוב לכל לומדיהם לא נאמר, אלא לכל עושיהם.

וזהו מובן מאמר חכמים ש"כל הקורא קריאת שמע כשתפילין בזרועו ובראשו הריהו מעיד עדות אמת". כשקיים הקשר בין המחשבה הדיבור והמעשה שבקיום המצווה, אז - ורק אז - ניתן לומר שהעדות אותה אנו מעידים על אדנותו של בורא עולם הינה עדות אמיתית ושלימה אשר שותפים לעדות זו כל לבושי הנפש ללא שיוור - מחשבה דיבור ומעשה.

בזה הריני לברך את חתן הבר מצווה שנכנס עתה לעולם המבוגרים להצטרף למנין ולשאת באחריות מעשיו. שיהיה בר מצווה עד מאה ועשרים שנה, לשמחת הוריו, משפחתו וקהילתנו אשר בתוכה גדל.

תקוותינו שימשיך בקיום מצוות ה' ובלמוד תורתו הקדושה שהם שמרו עלינו מכל רע, וככל שאנו שמרנו וקיימנו אותם בחום, במסירות ונאמנות, כן הם שמרו עלינו והביאונו ליעוד הפסוקים⁵ "רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה אשר לו חוקים ומשפטים צדיקים".

⁴ ע"פ ברכות יז, א.

⁵ דברים ד, ו - ח.

תורה, עבודה וגמ"ח

דרשה מאלפת שנשא בכנס התעוררות בסיום השבעה הגאון רבי אברהם צרויה רב קהילת סוכת דוד בארגנטינה. בקהילה בה כיהן סבינו כרב הקהילה.

מורנו הרב שמעון אליטוב זצ"ל נפטר בשבוע שעבר בירושלים.

הרבה אנשים מהדור הצעיר שאלו אותי, מי היה הרב אליטוב?

ראשית, הרב כיהן כרב קהילתנו במשך השנים תשל"א – תשל"ח. הייתה לי הזכות לעבוד אתו שנה אחת לפני עלותו לארץ הקודש, הוא היה רב הקהילה ואותי הוא שם כאחראי על מניין הצעירים.

רצוני לומר לכם שיש לי מחוייבות אישית של הכרת תודה לרב אליטוב; על הרבה דברים טובים שיש לנו בקהילתנו ונראים הם כמובנים מאליהם, ובאמת כל זה הוא בזכותו, כל מה שאתם רואים פה הוא בנה, ומכיון שהתורה מלמדת אותנו להכיר תודה, למרות שעברו שנים רבות, לכן חשוב לי לומר את הדברים הבאים.

המשנה בפרקי אבות אומרת⁶: הָלַל אוֹמֵר: הָיוּ מִתְלַמְּדֵי שְׁל אֶהָרָן; אוֹהֵב שְׁלוֹם, רוֹדֵף שְׁלוֹם, אוֹהֵב אֶת הַבְּרִיּוֹת, וּמְקַרְבֵּן לַתּוֹרָה:

הטעם שהלל דרש מתלמידיו לנהוג כפי שנהג אהרן, היא בגלל שהוא עצמו כך נהג.

⁶ אבות א, יב.

ידוע הדבר שלהלל הייתה סבלנות גדולה ואהבה גדולה לזולת. הגמרא מספרת⁷ על שלושה מקרים של גרים שבאו להתגייר אצל הלל:

א. גר אחד - רצה להתגייר בתנאי שיקיים רק את התורה שבכתב ללא התורה שבעל פה. שמאי גירש אותו, והלל קיבל אותו.

ב. גר שני – רצה להתגייר בתנאי שיהיה כהן גדול, אף אותו שמאי גירש והלל קיבל. הלל לימדו תורה עד שהגיעו לפסוק "והזר הקרב יומת". שאל הגר מי הוא שנכלל בדין 'הזר הקרב', ענה לו הלל שאפילו דוד המלך לגבי כהונה נחשב זר. אז הבין שלא יוכל להיות כהן גדול והתגייר.

ג. גר שלישי – רצה להתגייר כשהוא עומד על רגל אחת. אף כאן שמאי גירשו והלל לימדו. כיוון שאם מקיימים את הבסיס של התורה - ניתן לקיים את כל התורה. הבסיס הוא "מאן דעלך סני - לחברך לא תעביד, ואידך זיל גמור".

במפרשים מובא ששלושה מקרים אלו קשורים עם שלושת העמודים שעליהם העולם עומד.

א. המקרה הראשון – קשור לתורה; תורה שבכתב ותורה שבעל פה.

ב. המקרה השני – קשור לתפילה; עבודתו של כהן גדול בבית המקדש.

⁷ שבת לא, א.

ג. המקרה השלישי – קשור לגמילות חסדים; על ידי אהבת ישראל יוכל לקיים את כל התורה כולה.

על פי הקדמה זו נוכל לדבר על הרב אליטוב:

המשנה אומרת⁸: על שלשה דברים העולם עומד: על התורה, ועל העבודה, ועל גמילות חסדים:

א. "על התורה":

חשוב מאוד לציין שלפני חמישים שנה נושא לימוד התורה בארצנו היה מאד דליל - למדו קצת הלכות ומוסר, אך לא יותר מזה. הוא הקים מדרשה ברחוב "פאסו", והגיעו אצלו הרבה ללמוד בלילות. הלימודים היו מגוונים. הבאים בשער בית המדרש היו מגיעים עם דפדפות לרשום את השיעורים. הוא דירבן הרבה אנשים ללמוד תורה, החדיר בכל אלו שעברו דרכו, הרבה אהבת תורה, ומכך המשיכו הלאה והתקדמו בלימוד התורה ובקיום המצוות. לימוד התורה בארצנו השתנה מהקצה אל הקצה מפעולותיו.

ב. "על העבודה":

יש לי הרבה מה לדבר על זה; לא אגזים אם אומר שכל ריבוי המניינים שיש לנו היום, הכל כתוצאה מעבודתו של הרב אליטוב.

⁸ אבות א, ב.

הפסוק אומר⁹: "בְּעֶרְתִּי הַקֹּדֶשׁ מִן הַבַּיִת": פסוק זה נאמר על מעשרות שיש להוציאם מהבית, וכשהוציאו את המעשרות לא נשארו פירות ותבואה של קודש בבית.

הרב אליטוב היה דורש זאת: יש להוציא את דברי הקדושה מהבית, את הטלית והתפילין, ולהביאם לבית הכנסת. יש להתפלל בבית הכנסת ולא בבית. וגם אלו שהתעוררו מאוחר, יש בבית הכנסת מנין למאחרים. ואפילו אם אין מנין, הוא דרש להתפלל בבית הכנסת, כי יש קדושה בקירות בית הכנסת המשפיעות על האדם.

בחזרתו על כך שוב ושוב הוא גרם שלאט לאט אנשים הקדימו להגיע לבית הכנסת והתפללו במנין. מניינים שלמים נוספו בזכותו.

הרב אליטוב אמר לי פעם: יש לי אסטרטגיה, אם הבעל לא מגיע לבית הכנסת - אני מתקשר לאישה שתעיר את בעלה. אם הבעל לא מגיע, האישה מתביישת בזה ומפצירה בו שיבוא וכך הוא היה בא.

ולא זו בלבד: כשהיה עובר ברחוב ופוגש אנשים - היה מעורר אותם להגיע לבית הכנסת, וגם כשהיה נכנס בחנויות כך היה עושה, וכל זה נתן את פירותיו שעד היום אנו רואים זאת עם כל המניינים שיש לנו.

כל מה שהרב אליטוב עשה היה לשם שמים, ובזה ראה הצלחה גדולה.

ג. "וְעַל גְּמִילוֹת תְּסֻדִּים":

על אהרן נאמר שהיה אוהב שלום ורודף שלום, אוהב את הבריות ומקרבן לתורה.

⁹ דברים כו, יג.

גמילות חסדים בעולם הזה חשובה ביותר, אבל גמילות חסדים רוחנית חשובה עוד יותר, כי על ידי זה מביאים את המתקרבים שיזכו לחיי העולם הבא. ולזה אין אף מחיר שנוכל לשער.

כשמלמדים יהודי תורה או מעוררים אותו לקיום מצווה, מקרבים לא רק את גופו לה' אלא גם את נשמתו; וזה משפיע לדורי דורות - לבניו, נכדיו, ניניו והלאה.

לרב אליטוב היה אופי מיוחד וזה קשור עם הנאמר ב'אבות דרבי נתן' בקשר לאהרן הכהן, כשהיה פוגש אחד בדרך שלא הלך בדרכי התורה והמצוות, היה מחבקו, וכשהיו נפרדים - אותו אחד פחד לחטוא, כי יתכן שאהרן לא ידרוש בשלומו יותר כמו בעבר. בגלל אהבה זו, אותם אנשים חזרו בתשובה. היינו שעל ידי אוהב שלום ורודף שלום, זכה לקרבן לתורה.

אותו דבר ניתן לומר על הרב אליטוב: כשהיה הולך ברחוב היה מחבק ומנשק כל אחד, והתעניין בשלומו של כל אחד. אותו יהודי שפגשו היה מרגיש את עצמו חשוב וזה חייב אותו להתקרב לתורה ומצוות ולהגיע לבית הכנסת, באותו אופן שאהרן הכהן עשה זאת.

יהודי סיפר לי שהרב אליטוב נהג ברכבו, וכשראה אותו, נעצר וירד מהרכב רק בשביל לדרוש בשלומו, לא היה לו שום צורך אחר לעצור.

אהבת ישראל זו שהייתה בו, נתנה את פירותיה, והרבה אנשים התקרבו על ידו לתורה ומצוות.

אישית אני מכיר צעירים רבים, שבאותה תקופה היו אבודים מעולמה של תורה, ועל ידי שהרב אליטוב קירבם התחילו להתפלל וללמוד תורה. היום

הילדים והנכדים של אותם צעירים מקיימים תורה ומצוות, ומהם יש תלמידי חכמים גדולים.

זו זכות גדולה שהייתה לרב אליטוב. אין לי ספק שהרב אליטוב עלה לשמים עם כמויות גדולות של 'קונטיינרים' מלאים בתורה ומצוות בכל מה שפעל.

אסיים בדבר אחד - דיוק במשנה: "אוהב את הבריות ומקרבן לתורה". הרב אליטוב היה חסיד נאמן של כ"ק אדמו"ר מליובאוויטש זי"ע, הוא היה לומד את המאמרים והשיחות של הרבי וחי אותם.

הרבי מליובאוויטש מבאר על משנה זו: למה נאמר "ומקרבן לתורה"? ומדייק בזה הרבי, יש לקרב את האנשים לתורה, ולא את התורה לאנשים, התורה צריכה להישאר בשלימותה, ומי שרחוק ממנה, יש לקרבו לתורה, ולא להיפך לקרב את התורה לאנשים חלילה.

את זה ראינו גם ברב אליטוב, שלמרות שקירב כל אחד לתורה ומצוות, דאג הוא לקרב אותם לתורה, לא את התורה אליהם.

הרב אליטוב דאג לקנות ספרים מתורגמים בספרדית, שולחן ערוך, קיצור שולחן ערוך, חומשים וגמרות, הכל בכדי לקרב את האנשים לתורה. הוא פתח ספריה בקומה השניה של המדרשה שפתח ומילא אותה בספרים אלו.

גם לאחר עלותו לארץ הקודש השפעתו לא פחתה. ידוע לי מהרבה מהמתפללים שנסעו לירושלים לבקרו, גם אני ביקרתי אצלו כמה פעמים והוא שמח מאד.



טוב עין הוא יברך:



חב"ד בעולם

חב"ד בעולם

במשך השנים אבינו ע"ה פרסם את רשמיו מפעילות חב"ד בעולם. להלן לקט מרשמים אלו:

החיים היהודיים ביוגוסלביה

פורסם בעיתון 'שערים', יום ד פרשת מקץ כ"ז כסלו תשכ"ט

ביוגוסלביה נותרו כיום כשבעת אלפים יהודים. רובם מרוכזים בבלגרד הבירה, בה שוכן בנין מרכז הקהילות. האירגון חזק, הבנין - ארמון פאר, רוחש ומלא תנועת חיים. אם אמרנו ארגון חזק, הרי אמורים הדברים בעיקר בקשר לסעד ומעט ציונות. הראשון בא בצורות שונות. אחת מהן מוסד "בית אבות" שבזגרב בירת קרואטיה, שהוא מן הנאים והמפוארים במדינה גדולה זו.

מוסד הרבנות:

רבה הראשי של המדינה שנפטר בימים אלה זקן ושבע ימים¹⁰, חתם למעשה מוסד אחרון זה ביוגוסלביה. מלחמת ששת הימים עוררה הרבה את יהודי המדינה. חסר היה מי שיתן ביטוי הולם לאותה הזדהות שפעלה בהם, חסר היה מי שיציב דרך, זו העולה אל בית ה'.

הנציג הראשון מישראל שביקר במדינה זו לאחר המלחמה, ולא סתם נציג בצורת פקיד או שליח מסוגם של אלה הממלאים את אירופא ואמריקה. היה זה נציג שהרים את כבוד ישראל, שהפיח רוח של יהדות ואהבת ה'.

¹⁰ הכוונה לרב מנחם רומנו.

היה זה הרב ש. אפרתי שליט"א, ראש מחלקת הכשרות הארצית שהביא בביקורו כאן רוח של טהרה. ספרי תורה שהיו גנוזים עשרות בשנים יצאו מיתמותם. חלק תוקן והוכנס לשימוש ובהשתתפות בני המקום שדמעות עלו בעיניהם לזכר הימים הטובים.

בנועם הליכותיו, ובפקחותו מצא מסילות ללבבות קפואים ונרדמים להביאם למנין קבוע המתנהל עד היום.

כשראש הקהל הד"ר ויזנר מאיר מתכבד בקידוש בנעימה עתיקה שהוחייתה ויצאה מההעלם של בית אביו הרב אל הגילוי, נימה של געגועים משתזרת בדבריו בספרו על אותו בית שהיה ואיננו יחד עם עוד הרבה בתים יהודיים שעלו על המוקד בשנת תש"ב.

פעילות מולידה פעילות:

צעירי חב"ד שלחו לכאן תפילין. בינתיים זיכינו שני יהודים בהנחת תפילין. בחגים ובימים הנוראים הוחמו אף יהודי המקום לאורם, ולא עוד אלא אף יהודים שלא הזדהו עם השם יהודי גילו לפתע ענין וקשר במושג זה.

הרב אפרתי שליט"א שוכן בירושלים ומצודתו פרושה הרחק הרחק ממנה, מכתבי העידוד והזירוז וביקוריו הברוכים ממלאים הרבה מן החלל החילוני - גויי האוכל בכל פה ביהודי ארצות אלה.

עד היום זכור ליהודי הונגריה ביקורו של הרב אפרתי שליט"א מיד לאחר מלחמת ששת הימים, אותם ימים היו בשבילם יום חג אחד ארוך. הוא התקבל בכבוד מלכים, בכל מקום שהגיע, בסגולה מיוחדת ניחן הרב אפרתי, הוא משלהב, הוא מלהיט את הסוכב אותו, הוא מעורר לעשות את רצונו והעושים, בחשק וברצון ערשים.

בימים אלה עשיתי ברומניה המדינה ואף לכאן הגיע שמעו הטוב של ראש מחלקת הכשרות הארצית. פסקיו וספריו מצויים בין יהודי המקום.

צוותות השוחטים הנבחרים ונשלחים ע"י הרב אפרתי שליט"א לארצות אלו ממשיכים להפיח רוח תורה ואהבת ה', למעשה הם משלימים את המלאכה שהתווה והחל ראש מחלקת הכשרות הארצית.

היום לעשותם / חב"ד במקסיקו

פורסם בעיתון כפר חב"ד, ח"י מנחם אב תשמ"ג

במקסיקו סיטי גרים כחמישים אלף יהודים - כן ירבו - הפזורים על פני שכונות בחלקי העיר השונים, כשרובם מרוכזים בשכונות פילנקו וטקמציילקו. ארץ עתירת נפט זו, המרובה באוכלוסין ומונה כשבעים וחמשה מליון נפש העניקה עושר רב לקיבוץ אחינו בני ישראל הדרים בה. משחקי המזל נפוצים בה ביותר, ועתירי ההון איבדו לא מעט מהונם בלאס ועגאס הסמוכה, העיר המפורסמת ביותר בעולם בכתי ה"קאזינו-רולטה" שבה.

הדור הראשון של היהודים, שהגרו מסוריה, באו בעקבות מלחמת העולם הראשונה, בהביאם עמם מטען רוחני יהודי שלצערינו לא הורש לבניהם.

למקום שומם זה הגיע חניך ליובאוויטש, מחצר כ"ק אדמו"ר שליט"א, הרב חיים סואד שי', איש אשר רוח בו, שיכול להלוך נגד רוחו של כל אחד ואחד, וזה כ-17 שנים שהינו פועל במדינה זו.

לשיעוריו יצאו מוניטין בהיותו ניחון בכושר הסברה נדיר, ובהצלחתו לקנות לבבות הודות למדותיו התרומיות, הצליח בדרך זו למשוך אליו את בני הנעורים מגיל שש עשרה ומעלה. תחלה היה מדובר בסדר גודל של עשרות, ואילו כיום מרוכזים סביבו מאות רבות של צעירים, ששותים בצמא את דבריו. גם הרחוקים מדרך חב"ד, מודים בפה מלא שהרב סואד שי', הוא זה שהניח את היסודות עליהם מושתתים היום כל מוסדות הדת, בקהילה עשירה ומאורגנת היטב זו, הנקראת – "שמש צדקה מרפא", בה

מפותחים "תלמודי תורה" על טהרת הקדש, ישיבת "כתר תורה", סמינר למורות ותיכון, כולל אברכים ועוד.

להרצאותיו ונאומיו יצאו מוניטין, ורבים השיב מעוון, הכל משתוממים על המרץ הרב בו ניחון, כאשר מסירות ודבקות במטרה, הינם מסימני ההיכר המאפיינים אותו. ביתו הפך למרכז "כל בו" = יהודי; בעוד שזוגתו אף היא זכתה להקים דור של בנות ישראל, אותם חניכה והכינה לחופתם, בהמשיכה ללוות ולכוון אותן שנים רבות אחרי נישואיהן.

אבות היישוב עמדו על כשרונותיו הברוכים (מרץ הינו "מצרך" לא כל-כך נפוץ באמריקה הלטינית) והנשמה היתירה המפעמת בו, ואמנם העמידו לרשותו את מירב התנאים למען יצליח בעבודתו הכבירה של מלחמת האור בחושך - המותרות, המחניקים, בדרך כלל, את חיי הרוח, והכל יודעים שאין זה קל להניע צעירים ומבוגרים השקועים בשפע חומרי, להתקרב באמת לחיי תורה ומצוות.

שיחות הרבי שליט"א קנו להם שביתה ותפוצה עמוקה ורחבה ביותר. בכל אירוע נכבד מוזמן הרב סואד שי', לשאת דברו ובכל הזדמנות הוא מצליח יפה לשלב את דברי כ"ק אדמו"ר שליט"א ולהתאימם לזמן ולתנאים בו הם נאמרים.

כל פעם כשהוא חש תשישות מעול העבודה, הוא נוסע "לשאוב כוחות" מכ"ק אדמו"ר שליט"א המחזק ומאושש, להמשיך ולהרחיב פעולותיו.

ביתו מצטיין במדת הכנסת אורחים במדה לא רגילה, כל שליחי חב"ד בארה"ק ובעולם הרחב יודעים את כתובתו, בה הם שוהים שבועות כבביתם ממש, מוסדות חב"דיים רבים בארצנו, ומחוצה לה, חבים לו רבות: את העזרה החמרית העוברת דרכו אליהם, כאשר שמו הטוב ננקי

כפיים ובר לבב, פותח שערים לפניו, ולפני הבאים בהמלצתו, אצל עשירי המקום.

מפעל הקייטנות בחדשי החופש, מפעל בו החל כשיתוף עם הרב משה קטלרסקי שי', מחצר כ"ק אדמו"ר שליט"א במסגרת "מחנה ישראל" קירב בני נוער רבים מבתיים שהיו רחוקים ביותר מיהדות, ודרך הצעירים התקרבו הוריהם. בששת השנים האחרונות קיבל תגבורת ע"י הרב זלמן ליברון שי', ועוד.

הפעילים והמדריכים במחנה ישראל גרים בדרך קבע בביתו רחב הידיים. הללו הבאים מ־770 יודעים היטב שאצל הרב סואד שי', אין דבר בלתי נמנע, התעוזה והתושיה שבו יחד עם הלהט החסידי שבחובו, הינם מכשירים רבי עוצמה להשגת השגים אלו.

מכתבי הקודש מכ"ק אדמו"ר שליט"א בהם זכה אישית, או לרבים מבני הקהילה שפנו דרכו לרבי שליט"א, יכולים למלא כרך עבה של חומר עשיר ומגוון ביותר. גם סיפורים לאין ספור ניתן לשמוע ממנו על המופתים המפתיעים בהם זכו מכ"ק אדמו"ר שליט"א המוני משחרי פתחו בעת מבוכתם או צרתם.

בארץ בה רווח הביטוי "מניאנא מאניאנא", שפירושו - "זה לא בוער, אפשר לדחות למחר", הצליח הרה"ח ר' חיים סואד שי' להחדיר מן המרץ והלהט החסידיים של עשיה ופעילות בבחינת "היום לעשותם".

”שגשוג חסידי בדרום אמריקה” / חב”ד בארגנטינה

פורסם בעיתון כפר חב”ד, ט' אלול תשמ”ג

כפינה מרוחקת זו במפת העולם והרחוקה גם ממרכזי היהדות העולמית, חיים בה כחצי מליון יהודים - כן ירבו - הללו קרובים מאד ללבו של קברניט ונשיא דורנו הרבי שליט”א.

בארץ ענקית זו, שאורכה כאורך אירופה, ושטחה קרוב לחצי ארה”ב של אמריקה, פזורים אחינו בית ישראל, עוד לפני היווסדם של המושבות - הקולוניות של הבארון הירש מרוסיה, פיזור זה הביא לטמיעה מהירה בין גויי הארץ.

היהודים שבאו בשנות תרמ”ג והלאה ע”י הבארון הירש, ברובם הגדול היו שומרי תורה ומצוות, אך עקב קשיי הקליטה הכלכלית, לא דאגו מספיק לצד החינוכי - תורתי של ילדיהם, שהשתלבו בחיים התרבותיים של בליל העמים בתוכם חיו. וכך רחקו ממקורות היהדות.

כבר לפני כעשרים ושבע שנים שלח כ”ק אדמו”ר שליט”א אחד מבחירי חניכי ליובאוויטש, איש מורם מעם, הרה”ח הרב דובער בוימגרטן נ”ע, שפעל בלהט, במסירות ובכשרון רב לקרב רחוקים, ואכן, ”רבים השיב מעוון”; הקים ישיבה חב”דית, ובעיקר עורר תנועה אדירה של בעלי תשובה, בהם הפיח רוח חיים, ביניהם בעלי השכלה גבוהה, פרופסורים ועוד (הבולט ביניהם הפרופסור פוליצינקו שי’, אתו החל מאלף בית כפשוטו) שהוקסמו מהאור שקרן ממנו.

תלמידים רבים נשלחו על ידו למרכז חב”ד בניו יורק, ובחזרם יסדו את הקהילה הנאה ביותר, הגדולה והפעילה בעיר הענקית (החמישית בגודלה

בעולם) ומחוצה לה; בין הבולטים, הראשון הרה"ח ר' צבי שי' גרינבלט, והרה"ח ר' אהרן שי' טוויל השני.

בעיר גדולה זו רבים בה בתי הספר היהודיים, בהם קיימת פעילות חב"דית אינטנסיבית ברוכה ביותר, כל המבצעים של כ"ק אדמו"ר שליט"א מבוצעים כאן בצורה ובתנופה המוצלחת ביותר.

דרך צעירי חב"ד זכו אלפי ילדים כ"י, לראות סוכה כשרה בחג הסוכות, בתוכה ברכו על ד' מינים; לפני פורים מקיימים באולם הגדול ביותר שבבואנוס איירס, כנס לתלמידי בתי הספר, בו לומדים על השבת, תפילין, נס הפורים, חג הפסח ובסיום י"ב הפסוקים, כנס ענק זה הינו מאורע כביר בחיי העיר בכלל ובעולם בתי הספר הרבים בפרט. להכנות העצומות מתגייסים כל בני הקהילה החב"דית.

הביקורים התכופים בבתי הספר היהודיים כמו הביקורים באוניברסיטאות הניבו ומניבים פירות ברוכים ביותר; חזרת דא"ח בבתי הכנסיות ברחבי העיר הגדולה הפיחו רוח חיים בקהלות רבות הסובלות קשות מחוסר מנהיגים ורחניים, מרחקים עצומים ביותר מגמאים צעירי חב"ד כדי להביא דבר ה', בשבתות וחגים.

מבצע הנחת תפילין מאורגן כאן בהצלחה מופלגה ביותר, תחלה עברו מחנות לחנות והניחו לבעלים ולפועלים היהודיים, ואח"כ במשך הזמן מצאו מבין הצוות אחד שידאג להניח לכולם, המדובר הוא בעיר בה גרים מאות אלפי יהודים שענף המסחר בידם כמעט. ידי הסופרי סת"ם מלאי עבודה, רכישות תפילין בכמויות עצומות נעשו כתוצאה מפעילות רבת תנופה זו, עליה חולש שליח הרבי שליט"א הרב צבי שי' גרינבלט. אין הוא יודע ליאות מהי, מחונן בשפע כשרונות וכישורים כאשר האחריות והרצינות שולטים בכל מעשיו, תחושת השליחות עמוקה בו ביותר וכל

שעות היום והלילה קודש להביא בפועל החלטות, עליהם סוכם באסיפת צא"ח המתקיימת אחת לשבוע.

שליחי צא"ח יוצאים ליישובים הרחוקים ביותר (המדובר הוא בשעות טיסה בתוך המדינה!!!) לימים, שבועות וחגים שלמים מבלים אתם בלימוד, תפלה וביתר המבצעים המרעיפים טל תחיה על נשמות נדחות בקצוי ארץ ממש, ועד לאיזור הקוטב הדרומי הגיעו, לישובים כריו גרנדה, כומידור היוודיה, ואף לאוסואיה העיר הדרומית ביותר בעולם הגיעו המזוזות וספרי היהדות של חיילי בית דוד שכתבו גט כריתות להוויות העולם.

כל ארגנטינה היהודית כבר מכירה את הכתובת של הרב צבי גרינבלט שי', שעשה יש מאין ממש, אם באירגון הפעולות ואם בגיוס המשאבים העצומים למימושם.

בעיר טוקומן מכהן הרב דניאל לוי חניך חב"ד במונטריאול, שם זכה להכשרה כרב וכדיין ועמד בהצטיינות בבחינות אצל רבה של מונטריאול. צעיר מחונן זה וזוגתו הרבנית, שוקדים ללא הרף לקרב יהודים למצוות. לאחרונה – עשיר בשם גולדשמידט בונה שם מקוה בהשפעת שליחי הרבי שליט"א, כאשר בעיר זו אין רב, זה קרוב ליובל שנים, וכל מוסדות הדת נבנים מן המסד ע"י תנועת חב"ד.

עיר כקונקודיה באזור האנטרי ריוס, זכתה אף היא לרב חב"די, הרב מ. קאפילו צ'ניק שי'. ברור איפוא שמצודתם של הרבנים הנ"ל פרוסה על פני הישובים שמסביב עריהם.

ה"שיחות לנוער" בספרדית היו לשליחי מצוה הכתובים בשפת המקום שהביאו אור באלפי בתי ישראל בפזורה רחוקה זו (ארצנו קרובה לארה"ב

יותר מארגנטינה, מארה"ב לארגנטינה 11 שעות טיסה נון סטאפ! (!) היה זה הז'ורנאל היהודי הראשון שיצא בחלק עולם זה.

בית דפוס שלם נרכש ע"י צא"ח וכו' נדפסים שיחות הרבי שליט"א הזוכים לתפוצה גדולה ומוצלחה ביותר, כל בתי הכנסיות שברחבי המדינה זוכים לחוברות אלו המתורגמות בטעם ומוגשים בצורה נאה ביותר, ספרי קדש וסיפורים על טהרת הקדש תורגמו ונדפסו ע"י צא"ח.

חזנים לימים הנוראים, הממלאים תפקידים רבניים, מבוקשים ביותר מצא"ח, המכינים אותם בקורסים מזורזים למילוי תפקידם האחראי. רובם של הנ"ל ילידי המקום היודעים לשוחח ולנאום בשפתם, וכל ביקור מרחיב את מעגל צא"ח, כאשר תמיד הם חוזרים עם "שלל": צעירים שנדלקו לאורה של חב"ד.

פרקים רוטטים מגילויים נשמתיים ממקומות נדחים אלו, יכולים למלא ספרים עבי כרס. הצלת יהודים מטמיעה ע"י קביעת מזווה שקבעה בלב יושבי הבית את שייכותם לעם עולם, ספרים בערך התפלה והיהדות בכלל, בספרדית, הילו אור ביישובים הפזורים על פני הפמפה - ערבות ארגנטינה הענקיות.

בתי כנסיות רבים בעיר בואנוס איירס התרוקנו מיהודים, ביניהם היכלי פאר גדולים ביותר, אף הם הולכים ונכבשים ע"י צא"ח, "דער ליטווישע שול" שהיה פעם שוקק חיים וזה כעשר שנים שהתרוקן, חזר אף הוא לתנועת חיים ערה, הרב גרינבלט שהינו נואם בחסד עליון, מתרגם קטעים מהתפלה של ימים נוראים, חגים ושבתות, להמוני באיו.

סמינר "בית רבקה" בו לומדות מטובי התלמידות החרדיות של היישוב (עתה החורף שולט בעיצומו, כך שבית רבקה ברחבי העולם פועל כיתר מוסדות חב"ד, ללא הרף).

פרט מעניין: חתונתו של הרב צבי שי' גרינבלט נערכה בחצר הרבי שליט"א ומיד לאחריו יצא להמשך שליחותו, כשזוכה לשפע ברכות מהרבי שליט"א ולמחווה מיוחדת, שלא רבים מן השליחים זכו לו.

המטוס הגיע לצ'לי - סנטיאגו, כשמטען מתנות החתונה והרבה מטלטלים בתא המטען. אך משום מה ניתנה הוראה להרב גרינבלט ולזוגתו הרבנית שיצאו מהמטוס וימריאו רק במטוס שיצא בעוד מספר שעות, לא עזר אף הטיעון ההגיוני שכל מטענם במטוס זה, אתו הגיעו מארה"ב. המטוס המריא בלעדס, ולאחר טיסה של כשעה בהגיעו סמוך לנמל התעופה של בואנוס איירס עלה בלהבות שהתחילו מאזור המטען, וכל המתנות בכלל עלו באש, השליח הגיע עם זוגתו בריא ושלם, והדבר זכה לפרסום רחב ביותר.

מן הראוי היה ליחד פרק מיוחד לדמותו ולפעליו של הרב דובער בויםגרטן נ"ע, על מסירותו שלא ידעה גבולות עד כדי הפקרת עצמו ממש, ואת זה בפרק הבא, אי"ה, כי הוא הניח היסודות לבנין הענקי אותו ממשיכים תלמידי-ממשיכיו, בנין התלמוד תורה ברחוב אסקואנגה הינו תל תלפיות להמוני תלמידים מחוננים, בית הכנסת החב"די הינו מרכז להתועדויות הבאות בגלי הטלפון ומתורגמות סימולטאנית לשפת המקום, ולכינוסים בכלל, הוא נרכש ושופץ ע"י משפחות חב"ד הותיקות -סנדהויז ולפידות, שטח במרכז העיר, נרכש ביזמתו של הרה"ח ר' אהרן טויל שי', האחרון הינו התלמיד הראשון שנשלח לחצר הרבי שליט"א, זכה וזוכה לקירובים מיוחדים במינם מאת אדמו"ר שליט"א. לא בחינם הושקעו בו כוחות רבים, הלן מצא שפה עם הקהילות הספרדיות, ורבים מהם התקרבו דרכו ליהדות בכלל, ולתורת חב"ד בפרט, כאשר הוא ואשתו הצדקנית, הפכו ביתם למרכז פעילויות מגוונות ביותר.



דְּבַר בְּעֵתוֹ מִמָּה טוֹב



שיחות הרבי שאבינו ע"ה
תירגם ופירסם בעיתונות

חמץ ומצה

תרגום ערוך מלקו"ש ח"א ע' 129 – 132. פורסם בעיתון 'שערים', ה' דחומ"פ תשכ"ח

חמץ ומצה נבדלים בשניים: בחמץ הבצק תופח, ואילו במצה נשאר הוא באותו מצב - רדוד. ברוחניות המובן חמץ - ישות והתנשאות, מצה - ביטול. לכן עיקר עניין מצה, לחם עוני דווקא שענינו – ביטול, דבר המתבטא בלחם עוני. על אף שמצה עשירה מותרת באכילה, אך לצאת ידי מצוות אכילת מצה, אפשרי רק בלחם עוני, דוגמת לחם עוני שאכלו אבותינו במצרים.

מצה וחמץ צרופיהן זהה בהבדל קל; החי"ת והה"א. שניהם מורכבין משלושה קוים, הראשון פתוח למטה אך סגור לגמרי למעלה ואילו הה"א פתוח למטה ולמעלה חלל קל. אין הה"א סגורה משלושת עבריה.

הפתח שלמטה בשתי האותיות מרמז "לפתח חטאת רובץ". בחי"ת מובנו, אין אפשרות להשתחרר מן החטא, קשורה בו ככלב. ואילו הפתח למעלה שבה"א מובנו, נכון איפוא "שלפתח חטאת רובץ" - אך ע"י תשובה ניתן לעלות ולהתעלות אל על. ועל אף שהפתח שבה"א קטן דינו, הרי אמרו רז"ל: "פתחו לי כחודו של מחט" - וע"י זה – "ואני אפתח לכם כפתחו של אולם", הרהור תשובה פועל להפוך מרשע לצדיק.

הבדלים אלה שבין חמץ ומצה אחוזים זה בזה: כשיהודי במצב התבטלות לרצון העליון, אף אם חטא ח"ו, חושב ומהרהר בתשובה. אך אם נמצא במצב של התנשאות וישות, אין עולים הרהורי תשובה בלבו.

מטבע הבטל לרצון העליון, שאינו מחפש הצטדקויות על מעשיו הלא טובים. במילא, חשבונות הנפש שלו קרובים אל האמת, וחוזר בתשובה כשרואה צורך בכך. לעומתו, היהיר והגאה אינו בכך, אלא תר אחר צידוקים וחשבונות שונים להציב עצמו באור חיובי, על אף שאותם מעשים היו פסולים מאד בעיניו כשמישהוא אחר היה עושהם.

איתא באבות "יפה **שעה אחת** בתשובה ומעשים טובים"; מה מובנה של המלה **שעה**, מה אם תשובתו תימשך יותר משעה או פחות, או אף "עד דכא" - גם אז יפה כוחה של תשובה!, אלא אצל קיין נאמר "ואל קין ואל מנחתו לא **שעה**" - לא פנה. יוצא איפוא "יפה שעה אחת" (עס איז גוט איין קער) - פניית לב אחת והסעתו מהבלי עולם אל האלוקים, שעה - פניה. אדמו"ר מהר"ש זצ"ל: "אנחה של יהודי - בדרגה של תשובה עילאה".

עי"ז יובן ירושלמי בשבת¹¹, שם לומדת הגמרא את לימוד ל"ט מלאכות מ"אלה הדברים", דורשת הגמרא אלה כאילו כתוב היה אלח.

לכאורה אינו מובן דרש זה, נכון איפוא שאותיות ה"א וחי"ת מתחלפות מחמת מוצאן מהגרון, אך איך ניתן לדרוש בענין של מספר מה"א כאילו הוא חי"ת.

אלא שמלאכות אלו שמצד הבריאה וההתהוות בעולם, שייכים הם אל ענין החי"ת ש"לפתח חטאת רובץ", כשאינם לפי רצון העליון. אך ע"י העבודה של אלה הדברים - מלאכות המשכן - ששת ימים תעשה (בדרך ממילא) מלאכה, לפי רצון העליון, עושים ממלאכות אלה ה"א - קשר אל

¹¹ פ"ז ה"ב.

רצון הבורא. ואף במשכן אמורים 'מלאכות' אלה בה"א; אך באם תיעשנה בשבת שלא לפי רצון העליון, בחי"ת מרומזים.
אכן, מצה, "מיכלא דאסוותא", רפואה לנפש כתשובה.

הרי אני כבן שבעים

תרגום ערוך מלקו"ש ח"א ע' 246 - 247. פורסם בעיתון 'שערים', ערב פסח תשכ"ח

"הרי אני כבן שבעים שנה". בקשר ללשון "כבן שבעים" - בכף הדמיוני - אומרת הגמרא שבאמת היה הוא צעיר הרבה מבן שבעים, אלא אהדרו ליה תמני סרי דרי חיוורתא, צמחו לו 18 שורות של שער לבן; והוא רק נראה כזקן - אבל לא זקן ממש.

לפי זה לא מובן הלשון "ולא זכיתי" - ולא נצחתי את החכמים: אם כפשוטו שהוא בן שבעים שהקדיש זמן רב מאד ללימודים, שכתוצאה מכך היתה צריכה להיות הלכה כמותו ושהוא יהא המנצח, מובנת הטענה בכל זאת "ולא זכיתי". אך מאחר ורק נראה היה כבן שבעים שנה, נופלת ממילא טענתו שתהא הלכה כמותו?

אלא, כפי הידוע שהמשלים והדוגמאות המובאים בתורה ובדברי חז"ל, אינם סתם משלים, אלא הם משתלשלים ונמשכים מגוף הנמשל. לפי זה, זה עצמו שהוא נראה כזקן, הרי זה מפני שברוחניות היה באמת זקן בן שבעים שנה, ולכן אף היה צידוק לטענתו שתהי' הלכה כמותו. וכך אף בסידור האריז"ל מובא שבצירוף שנותיו של גלגולו הקודם הגיע לשנות שבעים.

רוב הנשמות שבדורותינו אלה אינן חדשות, אלא היו כבר. לכן כשמגיעים לביצוע ומימוש ענין של תורה ונדמה שאין היכולת להגיע לכך, עלינו לדעת שהטוב של הגלגול הקודם עתיד להתגלות ולהיות לו לעזר בעבודת ה'. לא רק בכחות הנפש הפנימיים - שכל ומצוות, אלא אף במחשבה

דיבור ומעשה - כחות חיצוניים שבנפש; ואלה יהיו לעזר בחיי היום יום לביצוע המשימה האלוקית.

לכאורה אפשר לשאול, אם הטוב שבגלגול הקודם מצטרף לעזר בגלגול ההווה, מפני מה לא יצטרף אף הרע שבגלגול הקודם להווה, ומנין יהיו לו כחות לאסור עליהם מלחמה?

אלא התשובה לזה: טוב הינו מציאות נצחית, מעשה המצוות – נצחי הוא. אך לרע אין מציאות בפני עצמו, הרע בא כתוצאה מהעלם והסתר. ואם קבל עונש על מעשהו הרע, הרי זה מירק את זוהמת החטא ועוון, בין אם זה עונש בגשמיות ובין אם זה ברוחניות. (אדמו"ר המהר"ש: אף אם יהודי נאנח בגלל סיבה של מצוק גשמי, הרי זה שלב להתקרבות לאלוקים; "קרוב ה' לנשברי לב" - איזה שיהיו). ואם עשה תשובה מיראה - ובודאי אם מאהבה - שהרע מתבטל והיה כלא היה.

זאת תהיה תשובה אף לשואלים, מפני מה לא בא משיח בדורות קודמים שקדושה וטהרה שררו בכל ותורה ומצוות היו נחלת הכל, ורק עתה שלא 'אכשר דרא' נראים ניצני גאולה?

התשובה לכך - כאמור, בדורות אלה טמון בחובם הטוב העצום של הדורות הקודמים (ויפה כח הבן - מכח האב, דוקא). לכן דוקא עתה מצפים אנו ביתר שאת ועוז לבואו של משיח צדקנו, במהרה בימינו אמן.

לכשיפוצו מעיינותיך

חוצה

תרגום ערוך מלקו"ש ח"א ע' 260 - 262. פורסם בעיתון 'שערים', כ"ח ניסן תשכ"ח

הצדיק רבי לוי יצחק מברדיטשוב זצ"ל שמע מהבעש"ט את "התורה" דלהלן: "כל תורה שאין עמה מלאכה, סופה בטילה" - כדי שתורה יהיה קיום, צריכה היא לתוספת התעסקות בשטח "אהבת ישראל".

כ"ק אדמו"ר הרי"צ זצ"ל מליובאוויטש הוסיף על הנ"ל, שתורה זו פעלה על צדיק זה שכל פעולותיו יהי' באהבת ישראל.

כללות עניין החסידות - אמר הרב בעל התניא - שייך לכלל ישראל, ולא לכתה או למפלגה מסויימת, מפני שחסידות הבעש"ט הינה הכנה לגאולה העתידה שתהא לכלל ישראל. ההכנה לגאולה זו (החסידות) שייכת אף היא לכלל ישראל - כן גם אהבת ישראל. כללות כל התורה נוגעת לכל ישראל, כי הרי יסוד ובסיס החסידות, קובע הבעש"ט, הוא אהבת ישראל. כל יהודי חייב לפעול בשטח זה של אהבת ישראל בהשפעת יהדות על הזולת - דבר תועלת למשפיע עצמו. כמאמר רז"ל על פסוק "רש ואיש תככים נפגשו: מאיר עיני שניהם ה' וגו'. עשיר ורש נפגשו - עושה כולם ה'". רש ועשיר - בגשמיות וברוחניות, בהשפעת העשיר לעני מוסיף ה' שפע ברכה לעשיר המשפיע.

איתא במשנה דאבות: "איזהו חכם - הלומד מכל אדם", שפירושו - מכל אדם ניתן ללמוד. ממילא, כל אחד עשיר בעניינו ומבקשים ממנו להעניק לזולת החסר ענין זה, ומלמעלה מזכים את המשפיע בחסר לו עצמו.

זהו מה שהגמרא במסכת תמורה¹² מסיימת בענין: שע"י חוסר ההשפעה מאחד על חברו, חסר ב"מאיר עיני שניהם ה'" - בעזר שלמעלה. ולא עוד; אלא אף העשיר בדעת נעשה עני, בהעדר פעולה של השפעה על הזולת; תורה שאין עמה מלאכה - של אהבת ישראל - סופה בטילה.

הבעש"ט עוד הוסיף לבאר, שבכדי שלתורה יהי קיום - אהבת ישראל סתם מעט הדבר; אלא רק כשהיא מלווה מלאכה של התעסקות, אז - ורק אז - יהיה קיום לתורה.

ליתר המחשת מושג התעסקות מסביר אדמו"ר הרי"צ זצ"ל, עד"מ בעל עסק אינו זה היושב בביתו וממתין שיבואו לקנות, הוא דואג לפתוח חנות במקום מרכזי, מנצל כל אמצעי הפרסומת דרכם יודיע לרבים את מעלתה של סחורתו. ואף בכך אין הוא מסתפק, הוא מרבה לשבחה בפני קוניו, מגלה את פארה של סחורתו שלו, ואינו חוסך באף אמצעי להשגת מטרתו - שיקנו אצלו ככל היותר.

כך גם בעסק התורה והמצוות מתוך אהבת ישראל: ההשתקעות בכל מיני השתדלויות להיטיב עם יהודי בגשמיות שהוא הכנה להטבה ברוחניות, הסברת יקרותם של תורה ומצוות עד כדי התממשות ענין טופח על מנת להטפית. והכל ברוח החסידות, בחום החסידי אותו גילה והרים הבעש"ט לדורותינו שלנו. וכדיוק הלשון "פוצו מעיינותיך חוצה", מעיין - נמשך

¹² ט"ז ע"ב.

למרחק. וכדברי הרמב"ם בהלכות מקואות¹³ בקשר לבריכה, שאין לה דין של מעיין מטהר אם עומדת היא על מקומה ואינה נמשכת הלאה.

אחד הדברים שהתגלו בדרכי עבודתם של הצדיקים הנסתרים, הם הטיבו בגשמיות בלי לתלות זאת בתנאי של קיום תורה ומצוות. כ"א ללא כל תנאי הרעיפו חסד, כפשוטו. כידוע שהנ"ל הודרכו ע"י הבעש"ט לפני ואחרי התגלותו.

אם כולנו נדרשים לקיים מצוה זו בהתעסקות, הרי ודאי שחוב זה מוטל ביתר שאת על שכם אלה שההשגחה הביאתם למקום שתורה ומצי הינם במיעוט, שעליהם מוטל חוב "במקום שאין אנשים - מוטל חוב וזכויות של – השתדל להיות איש". ואם יטען פלוני זה "אני את נפשי הצלתי" וכד' "ועלי לברוח ממקום זה", עליו לדעת ש"בפיקוח נפשות" עסקינן, שחשבונות כאלה פסולים מעיקרם. אלא, אם ההשגחה זימנה אותו למקום בו אין הרבה קיום תורה ומצוות, הרי שבשליחות הוא נמצא, ובצרוף כחות מלמעלה לעשות את המקום בו הוא נמצא למקום של תורה ומצוות.

הגמרא במסכת עירובין¹⁴ מספרת על רב ורב כהנא שהגיעו לבלב מא"י, זאת אומרת שהקב"ה זימן סיבות שיהיו נאלצים לבא לשם. בזמנם היו בבבל מקומות יישוב יהודיים שעניינים יסודיים כשבת ובשר וחלב לא ידעום, וחכמים אלה הקימו בהם מרכזי תורה. וכפי שהגמרא מציינת שהם, החכמים, "מצאו בקעה להתגדר בה" דהיינו, מקום הנמוך מהרגיל ופרוץ לכל הרוחות, ובמעשיהם גדרו הם את הפרצות.

¹³ פרק ט' הלכה ט'.

¹⁴ דף ו' ע"א.

ככל סיפורי חז"ל שאינם לשם ההיסטוריה, כן סיפור זה אינו אלא הוראה בחיים יהודיים - בהגיעו למקום כזה הרי שזה בהשגחה ובנתינת כח שיהפוך מקום זה, בו נקלע אליו, למרכז של חיים יהודיים.

ע"י מעשה הצדקה בגשמיות או ברוחניות, הרי ש"צדקה תרומם גוי" ש"נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה", וכמאמר רז"ל¹⁵: "אתה החיית נפשו של עני, למחר הקב"ה מחיה אותך ואת בנך ובתך". וזהו אף הכנה להחשת הגאולה הכללית, וכפי ההבטחה שהובטח הבעש"ט שע"י הפצת מעיינותיו תוצה קא אתי מר, בעגלא דידין בקרוב ממש, אמן.

¹⁵ תנחומא משפטים.



אך: טוב וְחֶסֶד



מכתבי חסיד
מאב אודהב

מכתבי חסיד

בהיות אבינו ע"ה בארגנטינה הוא ותבלחט"א אימנו שתחי' שלחו את שני ילדיהם הגדולים ללמוד במוסדות בארץ הקודש; את הבת הגדולה מרת נחמה מרים ואת הבן הרב שאול משה.

אבינו ע"ה היה כותב להם מדי שבוע מכתבים מלאי תוכן יהודי חסידי, רווי בהדרכות בחינוך וביראת שמים; בעיקר מכתבים אלו ספוגים באהבה ללא גבולות.

להלן לקט קטן מהמכתבים הרבים שכתב לבנו הת' שאול משה אליטוב, שלמד אז בשיבת תות"ל בלוד, ולבתו מרת נחמה מרים שלמדה בירושלים.

ממכתבים אלו אנו למדים גם על רגשי ההתקשרות הבווערים שהיו לו, על פעולותיו בארגנטינה וכן על מכתב קודש שקיבל מהרבי ולא בא לידינו עד עתה.

א. י' כסלו תשל"ח

לך בני יקירי שאולי היקר (עד מאה ועשרים) שלום ואהבה רבה

אני עוד תחת הרושם הנעים של מכתבך המלבב שכתבת לי לאחרונה, ובעיקר מהטלפון שהאמא טילפנה הערב בו מסרה שאתה מתקדם ומרוצה מהשיבה של הרבי כ"ק.

לנו חסידי חב"ד במסורת שכל הלומדים במוסדות הרבי שליט"א, זוכים להיות תחת חסותו לעולם ועד, בעולם הזה ובעולם הבא.

לא דבר ריק הוא, מה גם שאני רואה בזה כעין חידוש ימי נעורי, המתגלם
בך בני אהובי הטוב. כשתלמד באותה ישיבה בה למדתי במיטב ימי נעורי
הטובים. ובה גם התקיימה חתונתנו בשנת תשי"ח בפרדס, אותו יום
מבורך בו פגשתי את האמא הטובה שלנו, אינו נשכח מזכרוני אף פעם,
גם המקום אינו נשכח בשום אופן . .

אני מתפלל הרבה שיתן ה' בך חשק ללמוד בחשק נגלה חסידות ודרכי ה'
לפי הדרך של חסידי חב"ד שאני נמנה עליהם בכל ליבי. וכל שאיפתי עלי
אדמות היא לראותך בני אהובי, הולך בדרך האמת דרך הבעש"ט
ותלמידיו הקדושים המגיד ממעזריטש ואדמו"ר הזקן נבג"מ זי"ע.

הרבה התפעלו מקבלת המכתב מכ"ק שקבלנו אנו בש"ק זו, מה גם
שהתאריך המצויין הוא מתקופת שכ"ק שליט"א היה חולה ולא ניתן
ללכת הביתה. בחתימת כ"ק ובתוספת ברכה לנו של מעליך בקודש
ומנוחת הגוף והנפש, ברכות יקרות, יקרות ביותר. חסידים זוכרים תמיד
שהברכות נמשלות לגשם, שרק אדמה חרושה מפיקה מירב התועלת
מגשם זה, הנמשל, על ידי הפעילות האינטנסיבית, במעשים טובים אז ורק
אז, ניתן לברכה היכן לישרות ולתת פירות ברוכים.

היום יצא מכאן מכתב עבורך שאולי נ"י. ומיד ממחר אני לכתוב מכתב זה
לרגל יום הגאולה הבא עלינו לטובה ולברכה, יום ראש השנה לחסידות,
יום יום טוב לכל חסידי חב"ד בעולם כולו, י"ט כסלו.

יתן ה' שיום זה ישפיע עליך בני הטוב, התחדשות ורעננות ומשנה מרץ
וחשק פנימי, ללמוד, לשמור ולעשות מתוך שמחה פנימית ולהט פנימי,
ומתוך ידיעה ברורה, שאני אביך, חושב והוגה בך יותר ממה שאתה
חושב, אינך בשום אופן לבד, לפני אהבת הורים המרחק, ויהיה הגדול
ביותר, אינו תופס כל מקום וכאילו אתה, ממש, לידי.

זכור אהובי, מאמר החכם מכל אדם, "בְּרִצּוֹת ה' דַּרְכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יִשְׁלַם אֹתוֹ", השתדל למלא רצון ה' בתפילה רצינית ומרוכזת בלימוד בהתמסרות ובדיבוק בחברים טובים בלהט חסידי. וסוף סוף ה' נוסך חן מיוחד על פניו של זה והבריות נעשים לאוהביו המסורים.

אמש התקיימה התוועדות חסידית בעזרא¹⁶, רבת משתתפים, ובכלל משתדלים בכל האופנים לשמח את כ"ק שליט"א.

בשעה שתיים עשרה וחצי בלילה, ליל יום ג וישלח, נמצא בביתנו ושומע שירה מהקסטים שלנו...

יקירי בלי ספק שאתה קורא תהילים חומש ותניא כפי שנחלק לימי החודש, בלי להחסיר בשום אופן, כי ההבדל העיקרי בין המבוגר לילדותי הוא בכך, שהראשון מתמיד במעשיו ללא הרף וחולשה של רגע ותנאי מזג האויר וכדומה. ואילו הילדתי נתון לשינויים של מה בכך..

ימי הנעורים מבורכים ברעננות ובדחיפה להתחדשות מתמדת. אשריך שאתה מבלה נעורים אלו במחנה החסידי המבורך.

. . האוהב אותך בכל לב. אביך.

ב. עש"ק וישלח תשל"ח

. . תאר לי איך חגותם את י"ט בכסלו בתוככי הישיבה, ומה שמו של המשפיע המתועד והמלמד חסידות, היש כאלה ה"עובדים" בש"ק בתפילה ארוכה, ובהכנה רבה של התרכזות המחשבה לפני התפילה,

¹⁶ בית הכנסת חב"ד בבואנוס ארייס.

כמה זמן על פי השעון "לוקח" לך קריאת שמע שעל המיטה עם פרק תניא בעל פה במחשבה עם הוידוי הגדול...

בלי ספק שאתה חוזר במחשבה דברי תורה בלכתך בדרך כפי שלימדונו עת היינו בגילך בישיבה, פרקים בתניא השגורים היטב כשחוזרים עליהם במחשבה הרי בזה מטהרים המחשבה, האויר שמסביב, ואין נותנים ממילא למחשבות זרות להכנס, ואתה הרי הגעת עד פרק י' בע"פ עוד בהיותך כאן.

תניא אותיות איתן, כי איתן חוזק שבנשמה מתגלה על ידי הלימוד והחזרה על התניא.

הרבה דמעות אני שופך לפני ריבון העולמים, כדי שאתה חמודי הטוב שתחי', תלמד בחשק ובאהבה, ולא תתערב עם בטלנים וריקנים, הרבה תפילה ביקשתי היום מהרבי שליט"א עבורך יקירי שתצמח לנו חסיד ירא שמין ולמדן רציני . .

ברכת אב שתלווה אותך וזכויותיהם של אבותיך הקדושים יעמדו לך שתלך בדרך טובים לתפארתך ולתפארת כל המשפחה האוהבת אותך וצופה בעניין רב ביותר על התפתחותך האישית.

ג. ב' פ' בא תשל"ח

לבני אהובי שאול שי'

שלום ואהבה רבה לך יקירי

לאחר הפסק ארוך, מה שלומך בני אהובי, ואיך הרגשתך

כאן העבודה רבה ביותר, ה' עזר לי להציל יהודים שלא יתחתנו עם גויות, הייתה זו עזרה משמים להצליח בתפקיד כזה.

כמו"כ עלה בידי להחזיר יהודים רבים רבים בתשובה, לא כל רב הבא מישראל שולט בשפת המקום, ואף אם כן, לא תמיד מתאים לתנאי הזמן והמקום.

כך שתפקיד זה של הצלת יהודים מטמיעה ואיבוד לעם ישראל, הוא תפקיד יקר ונעלה מאוד אהובי, ואשרי שזכיתי להיות המקרב בני ישראל לאביהם שבשמים, שאול, אם בשביל פרנסה הרי שיכולתי בעז"ה למצאה בארצנו, אך פרנסה עם סיפוק עצום לא היה לי בארצנו.

. . אני לא יכולתי להישאר אדיש למצב היהודים במקום . .

תגרום לי עונג שבועי אם תכתוב איזה חידוש בגמרא, בהלכה או איזה רעיון חסידי או בפירוש בחומש רש"י שנקלט במוחך.

תשתדל שלא יעבור שבוע בלי מכתב לנו, אף אם אני לא יכתוב לך כל שבוע, הרי שתדון אותי לכף זכות שקשה ישיבת כרכים ועול הציבור הגוול מנוחה (מנוחת הגוף בלבד, משא"כ מנוחת הנפש שהיא הסיפוק הנפשי, לזה זוכים על אף טרדת הגוף).

אביך אוהבך ומוקירך

ומברך אותך שתעלה בחשק ובמרץ מעלה מעלה במעלות התורה.

ד. בשלח תשל"ח

. . מה טוב לי לוא יכולת לכתוב לי מכתב לפחות אחת לשבועיים, ובו רעיון קטן לימודי מחשבתי, או אף מכתב שלומים רגיל, משלומך והרגשתך.

. . חן חן לך על כל התיאורים הנעימים מימי נעורי, מכיר אני את הרב הלפרין ואת הלל האחים, מסור להם ד"ש בשמי, שאל את הרב סגל אם קיבל ממני מכתב.

אביך אוהבך בכל לב

ה. אדר תשל"ח

. . מה שלומך אהובי בני הטוב, לא אחת זולגות עיני דמעות עת יעלה זכרוך לפני, אך לפעמים מתחלפות הם לדמעות שמחה, מה מאושר אני שבני הטוב, מקדיש את מיטב חייו לתורתנו הקדשה הנגלת והנסתר, והולך בדרכי התורה תורת חיים.

ו. אדר א' תשל"ח

. . אנו מתפללים לשלומו של הרב בוימגארטן שי' השוכב ללא הכרה בלונדון מאז שב"ק כי תשא בבוקר.

ז. ל"ה לעומר תשל"ח

. . אני שמח לקרוא ולשמוע שאתה שומר על זמנך היקר לניצולו המלא והתועלת, יתן ה' שזכות אבותינו הקדושים ילוו אותך בני וישמרו עליך בגו"ר.

אמא ואני הוגים כך הרבה מאוד, הרבה יותר ממה שאתה חושב . .

ח. ערב ר"ח ניסן תשל"ח

בנועם רב קראתי מכתבך היקר אהובי הטוב,

אני שמח בעיקר ע"כ שאתה משנן אף בדרך דברי משניות ותניא ותהילים, ואינך הולך בלב ריק ופנוי ממחשבות קדושה, כי אין רע מבטלה ואין טוב אלא תורה.

ברור שאין להתעמק בדברי תורה בדרך, אך להרהר באומץ ולא להסית דעת מדבי תורה יקרים, או מפסוק או מאמחז"ל אותו משננים היטב עד שהופך קנין עצמי, זה ניתן בדרך לעשות.

. . פעם ביקש בן מאביו כוס מיץ, במסעדה ראה אנשים בעלי צמה (סינים) בעלי עיניים מלוכסנות ועוד, שאל את אביו האם כל אלו באו ממרחקים עצומים כדי לשתות כאן מיץ? ענהו אביו, לא, הם באו לרגל מסחרם, ודרך אגב שותים ואוכלים כאן.

נשלחתם אתה ואחותך לשם רכישת ידיעות בתורה ובחכמה אשר ככל שרבים הם בנפש הרוכשם, יודעים לעמוד על הגובה הדרוש במילוי רצונו של הקב"ה, וכמו"כ ביכולת לעמוד נגד פיתויים רבים, נסיונות של היצר הרע להסית בעיקר נגד לימוד תורה"ק, כל היתר הינם דברים שוליים.

יזכה אותנו ה' לחוש בכל מכתב שלך ושל אחותך, אותו משב נעים של כאלה שיודעים שהעיקר הוא לימוד התורה ברצינות וברצון, ויציאה מהרגלים קלים לקשים ורציניים, הינה בחינה של יציאת מצרים.

ט. ג' נשא תשל"ח

. . כמו"כ כתוב באיזה פרק אתה בע"פ (בתניא), לי זה מאוד חשוב הרבה יותר, האם ידוע לך איזה מאמר בע"פ, כתוב אם כן שמו...

י. תמוז תשל"ח . . כתוב לי אהובי על חזרתך בע"פ עד כה כמה מסכתות משניות, וכמה תניא.

יא. ל"ג בעומר תשמ"ג . . אני בטוח שאתה מקדיש עצמך ביתר חשק ורצון ללימודים ועליה בדברי ה', כהכנה מתאימה להיות בחצרות ה' בקבוצה.

ב' ויצא תשל"ח

לנחמה בתי האהובה תחי' עמ"ו

שלוחה לך אהבה ושפע ברכות אכי"ר,

התעוררתי לכתוב לך לרגל ציון שנה שלמה מאז לא ראיתך זמן רב ביותר, בתי בכורתי אשמח לקרוא במכתבך הבא שאת קוראה תהילים לפי הסדר החלוק לימי החדש, יום יום, הרגל נעשה טבע ולא מכביד, כאן מתעוררת רגש הקירבה לה' על ידי השיחה המרגשת של הקורא, עם הבורא הכל יכול ומלא כל הארץ כבודו, המושג אמונה נגזר מהמילה אמונים "המאמן ידי לקרב" את רגש האמונה יש להביא לידי ביטוי ומזמורי התהילים כוחם עצום ביותר ליישם זאת.

ידוע לך שמזמרה פירושו מספריים הקוצצות ענפים יבשים - זמרות, פסוקי דזמרא, משמעם פסוקים הקוצצים את המחשבות הזרות ומכינות הלב לאותה דבקות שלשמה באה התפילה,

אין הבורא צריך לשירתנו ואף לא לביטוי שפתינו, הללו לצורך עצמנו הם, הבורא קורא ויודע מחשבות, אך כדי לעורר ולרכז את מחשבותינו ורגשותינו הרי שהשירה וביטוי התפילה בשפתיים מעוררים לאותם רגשות עילאיים, לאותה תזוזה בלב של המתפלל ושהבורא מצפה בעיקר לאותה תגובה ותזוזה פנימית, "קול-מעורר כוונה"

יהיו לרצון אמרי פי- קודם אמרי פי ואלה כבר מעוררים את הגיון לבי לפניך.

יתן ה' הטוב וזכות אבותי הקדושים ואבותיה של האמא יעמדו לך בתי לטפח בך הרגש והנכונות להתמסר אל האמת והטוב מפאת אמיתותם וטובם בלבד, תחי' שנה זו שנת צמיחה ובניה של אישיותך את, ולפי

מידת ההשקעה במסירות ורצינות כן תהא מידת הסיפוק והעונג אותם מקבלים הזורעים בדמעה.

דעי שאני איתך כל הימים, חושב והוגה כך רבות ותפילתי ליודע מחשבות שיקיים בנו "יברכך ה' מציון וראה בטוב ירושלים וראה בנים לבניך שלום על ישראל" "וכל בניך למודי ה' רוב שלום בניך".

כתבי איך מצאו חן בעינייך הבדים ששלחתי, ונמצאים אצל הרב מנחם בצרי, מנהל "סוכת דוד תלמוד תורה" אתם שלחתי גם העגילים שבקשת, ומעט בשמים, וכל אלה שלחתי עם משפחת אטון, נא זכרי את מדת הקימוץ, כי בשמים אלו, עולים די יקר במדינה זו, לשימושך את ובצורה מחושבת, לפי דרישתך אשמח לשלוח לך עוד, בעז"ה,

(אולי לא התבטאתי בדיוק - לא קימוץ בשימוש כ"א חסכון בשימוש, השימוש במופרזות אף כשהשפע מצוי ביותר, מקנה ומטביע מדה שלילית של חוסר התחשבות וכד'),

...אני דוחה המשכו למחר אולי בינתיים יגיע מכם מכתב כלשהו, כך שאצרף בזה תשובתי עליו, בינתיים "לילה טוב" והרבה אהבה לך. בתי.

אהובתי, מאביך.

יום ב' לילה, השעה שתיים-עשרה ושמונה דקות,

חזרתי מהרצאה בשכונת פטריסיוס שהתקיימה בבית הספר הנאה ע"ש הרב אליהו זצ"ל. ה' עזר, והייתה הרצאה נאה. רבת קשב ותוכן, הניסיון מוכיח כשמבקשים מה' במחשבה, בתפילה חמה, שהדברים ייפעלו פעולתם החיובית, הרי שתמיד ה' עוזר. והדברים מאירים יותר משחושבים. תפילה חמה המתלויה לפני היציאה מהבית, יה"ר שלא

תיארע תקלה ע"י וההצלחה תשרה במעשה ידי, הרי שברכת ה' משתקפת בצורה נפלאה ביותר, ואין חכם כבעל הנסיון.

דוגמא נוספת. אני נמצא בכית לבד, אבל ממש לבד¹⁷, אך ריכוז המחשבה שהבורא נמצא אתי בכל פינה ובכל רגע מאוששת ומאמצת ומחדירה אומץ ושלווה לא רגילים, הביטחון בה' משרה בטיחות ממשית ואיני נצרך לגורמים חיצוניים שיפעלו לביטול הדממה, אימוץ החשיבה וריכוזה הבלתי פוסק אינו מצריך גירוי חיצוני, כאמור האמונה דורשת אימונים מחשבתיים ורגשיים המפרנסים את האדם בבטחון ותקוה בשמחה ובשלווה סטואית¹⁸ והכל בגודש רב, כי האמונה אין גבולות היא, במדה ומסתלקים הגורמים המפריעים לביטויה החופשי, אפסיק כאן. חמודתי. כי לפני יום עבודה גדוש והקיץ הלוהט אף עושה את שלו, שלך אבא (לא דייקתי, לא כל כך לבד. כי תמונותיכם החמודות ניבטים אלי בחיוכם המלא) השעה שתים-עשרה ועשרים דקות. שורות צפופות הנ"ל כתבתי תוך שתים עשרה דקות, לא רע.

עש"ק וישלח תשל"ח

לְבִתִּי לְפִתִּי נַחֲמָה מְרִים הָאֵהוּבָה, עִמּוֹ. אֲכִי"ר.

שלום ואהבה וגעגועים לך בתי הטובה והישרה.

.. השעה קרובה לכניסת השבת קודש, שבת שלום לך נחמתי אהובתי, ברכה ואהבה מאבא שלך האוהבך והשמח בשמחתך. אחרי השבת קודש אמשיך לכתוב לך בעזרת ה'.

¹⁷ הסבתא תחיה הייתה אז בביקור בארץ הקודש.

¹⁸ שלווה מושלמת ויציבה.

יום א' בקר – השכמה. השבת שבתתי (עברתי) בפלורס¹⁹ אצל מוני כהן ושורת הרצאות נשאתי במספר מקומות בשפת המקום. והיה ה' בעזרי, עורר הד רב של אהבת תורה ויראת שמים.

יום א' לילה, אחרי חצות, יח כסלו, ערב חג הגאולה לחסידי חב"ד ברחבי תבל.

חג שמח לך בתי הטובה. יהיה תאריך זה ציון דרך להתחדשות ולהתרעננות רוחנית במשנה עוז ומרץ שרק בני הנעורים נחוננו באותו להט יוצר שאינו יודע גבולות וכוז לקטנות (מפריעים ללא ערך רציני).

אביך האוהב אותך וצופה בשמחה בהתפתחותך התקינה

אבא

¹⁹ שכונה בבאנוס איירס



הַגִּיד לְךָ אָדָם מֵה טוֹב

לקט פנינים השגורות מפיו



טוב אחרית דבר:
נאומי האחרון רב המשמעות

היה רבי שמעון אומר

אבינו ע"ה היה מיוחד בדרשותיו מלאות החן. בנועם שיחו היה משלב פירושים ומעשיות שהיה חוזר עליהם בדרשותיו והיו שגורות בפיו. תודתנו לחתנו הרב יעקב שיחי' שוויכה, על ליקוט ראשוני של פירושים אלו.

על התורה

דרכו של בורח

התורה מספרת שהגר שפחת שרה ברחה משרה גבירתה. המלאך שאל אותה²⁰ "אֵי מַזָּה בָּאת וְאָנָּה תֵּלְכִי". בתשובתה ענתה רק "מִפְּנֵי שְׂרֵי גְבֻרָתִי אֲנִי בֹרַחַת". היא לא ענתה על שתי השאלות, אלא רק על השאלה מהיכן היא הולכת.

זהו דרכו של בורח: בכריחתו הוא לא חושב אודות תועלת; האם ישתפר לו המצב או להיכן הוא הולך. הוא מחפש רק לברוח, ומרוב להיטותו הוא לא חושב.

מחילה בפה

כשעוסקים בסיפורו של יוסף עם אחיו תמיד היה מבאר הרב ע"ה את פשר מכירתו. הלוא תמוה מאוד שהאחים שהיו קדושי עליון ימכרו את אחיהם?

²⁰ בראשית טז, ח.

וע"ז היה מביא את פירושו של האברבנאל שהאחים ראו את העבר: הן ישמעאל מול יצחק והן עשיו מול יעקב צד אחד נדחה מהקדושה, רק יצחק ויעקב הם הממשיכים של האמונה בה' אחד. וכעת כשראו את קנאתם ביוסף חששו שהם ידחו מפניו ויצאו מהקדושה. מלחמתם אם כן הייתה להציל את עצמם שיישארו בקדושה. ע"כ תוכן דברי האברבנאל.

והיה הרב מוסיף למרות שיוסף לא הקפיד עליהם והסביר שהיה זה מאת ה' – לימים היה קטרוג שהביא לעולם את עשרת הרוגי מלכות. וזאת כיוון שיוסף לא אמר בפיו שהוא מוחל. גם כשהאדם לא מקפיד, הוא צריך להגיד בפה בפירוש את מחילתו.

וארא אל האבות

על הפסוק²¹ "וַאֲרָא אֶל אַבְרָהָם אֶל יִצְחָק וְאֶל יַעֲקֹב" רש"י מבאר: "וארא - אל האבות" ידועה השאלה, מה רש"י מחדש כאן; וכי יש מי שאינו יודע שהם האבות?

תמיד בפרשת וארא היה מבאר בדרך הדרוש, שהקב"ה מתגלה למי שרוצה גילוי אלוקי. ולכן וארא אל האבות, אבות מלשון "אובה", רוצה, מי שרוצה בלבד.

לא תחמוד

במצוות התורה "לא תחמוד" ידועה השאלה - כיצד אפשר לצוות על לא לתמוד, והרי זה דבר שתלוי בלב?

ועל כך ביאר שלושה פירושים: הפירוש הראשון בשם ה'אבן עזרא', משל לאיש כפרי שלא רוצה ולא חושק להתחתן עם בת המלך, כי הוא יודע

²¹ שמות ו, ג.

שאינן בזה סיכוי ולעולם היא לא תתחתן איתו - כי היא לא שייכת אליו. כך כשהאדם מכניס למוחו שמה ששלו זה מה שנגזר עליו משמים, ומה שלא שלו נגזר שלא יהיה שלו, הוא מראש לא יחמוד את הדבר.

ופירוש שני היה מוסיף: לא תחמוד, לא תתקמד כתיב, חסר וא"ו. אל תגרום שאנשים יחמדו מה שיש לך, אל תראה את הדברים שיש לך ושיעוררו קנאה אצל האחרים, וממילא לא תגרום לאחרים חמדה.

ופירוש שלישי היה מספר ששמע פעם מהרבי, שאם האדם יקיים את כל עשרת הדברות, ה' מבטיחו "לא תחמוד" - זו תוצאה של קיום תשעת הדברות הקודמות.

"כִּי ה' דִּבֶּר טוֹב עַל יִשְׂרָאֵל!"

היה רגיל תמיד לדרוש שיש לראות רק את הטוב בעם ישראל, ולספר בשבחם. ועל כך היה קורא את הפסוק הזה - "כִּי ה' דִּבֶּר טוֹב עַל יִשְׂרָאֵל".

ועד"ז היה לומד שיש להסתכל רק על הדברים הטובים, מהפסוק - "וַיִּרְאֶה בְּטוֹב יְרוּשָׁלַיִם".

ולמכיר נתתי את הגל - עד

בסוף פרשת דברים הפסוק אומר²²: "וּלְמַכִּיר נָתַתִּי אֶת הַגִּלְעָד". פסוק זה היה מפרשו רבות: למכיר נתתי את הגיל - עד. מי שמכיר את ה', ה' נותן לו את השמחה - הגיל. ולנצח - עדי עד.

²² דברים ג, טו.

פסוקי תהילים

יפיפית מבני אדם

הפסוק בתהילים אומר²³: "יִפְיִפִּיתָ מִבְּנֵי אָדָם הוֹצֵק חֵן בְּשִׁפְתוֹתָיִךְ עַל כֵּן בְּרַכְךָ אֱלֹהִים לְעוֹלָם": היה מפרש רבות פסוק זה: אם אדם מתגאה בכך שיש לו יופי גשמי, אומרים לו אל תתגאה בזה. כי: "יִפְיִפִּיתָ"? אם אתה יפה - הרי זה "מִבְּנֵי אָדָם", זה בא מהוריק, לא ממך.

"הוֹצֵק חֵן בְּשִׁפְתוֹתָיִךְ": אם אתה מדבר יפה – אל תתגאה בזה, הרי זה בא מה': "עַל כֵּן בְּרַכְךָ אֱלֹהִים לְעוֹלָם". ומה כן? הפסוק הבא אומר: "וַיְהַדְרֶךְ צֶלַח" - מה הפעולה שלך- "יָרַכְבַּ עַל דָּבָר אָמֵת, וְעֲנָנָה צֶדֶק וְתוֹרָה נֹרְאוֹת יְמִינֶךָ", אלו הם אכן הפעולות של האדם עצמו.

פסוק מיוחד

בתהילים פרק ס"ה יש פסוק מיוחד: "תִּלְמִיָּה רְוָה נַחַת גְּדוּדֵיָּה בְּרַבִּיבִים תִּמְגַּנְנָה צְמָחָה תִּבְרַךְ". היה מדגיש רבות שזה הפסוק היחידי בתנ"ך שמורכב מארבעה משפטים שכל משפט הוא שני מילים בפני עצמן.

לקחת זמן לפני החלטה

היה מפרש את הפסוק בתהילים²⁴: "כִּי אֶקַח מוֹעֵד אֲנִי מִיִּשְׂרָאֵל אֲשַׁפֵּט": קח את המועד, את הזמן בנחת, לא להעיר מיד לאחר המעשה הלא

²³ מה, ד.

²⁴ עה, ג.

מתאים. ואזי - "אָנִי מִיִּשְׂרָאֵל אֶשְׁפֹּט", אכן אתה תשפוט בצורה יותר נכונה.

וישגב אביון מעוני

את הפסוק²⁵ "וַיִּשְׁגַּב אֲבִיוֹן מְעוֹנֵי וַיִּשֶׁם פְּצֹאֵן מְשֻׁפָּחוֹת" היה מפרש: כשהקב"ה מרים את האביון ומוציא אותו מהעוני שלו, "וַיִּשֶׁם פְּצֹאֵן מְשֻׁפָּחוֹת", פתאום נהיה לאותו עני משפחה כמו צאן, כולם נהיים קרובי משפחה שלו..

הון ועושר בביתו

על הפסוק בתהילים²⁶ "הוֹן וְעֹשֶׁר בְּבֵיתוֹ וְצִדְקָתוֹ עֲמֻדַת לְעֵד", היה אומר שהוא הולך על אנשים שאצלם בבית יש הון ועושר, יש לו בית עשיר עם רהיטים עשירים שכל הזמן מחליף אותם ומחדש אותם, אבל "וְצִדְקָתוֹ עֲמֻדַת לְעֵד", הצדקה שלהם קבועה ולא מתפתחת, נשארת על אותו סכום מועט כל הזמן.

הדרך הנכונה היא לתת צדקה בשופי, ואזי ניתן לומר אחרת: נכון אמנם שהרהיטים מתחלפים—"וְצִדְקָתוֹ עֲמֻדַת לְעֵד", הצדקה שהוא נותן תישאר לנצח.

²⁵ קז, מא.

²⁶ קיב, ג.

פסוקי נ"ך

ענק הוא מי שמעניק לאחרים

הפסוק ביהושע אומר²⁷ אודות העיר קרית ארבע, בה ישנו "הָאָדָם הַגָּדוֹל בְּעַנְקִים", מפרש המדרש שזה אברהם אבינו. ולמה נקרא שמו ענק, יש לומר: ענק הוא מי שמעניק, אברהם היה איש החסד, ולכן נקרא שמו ענק.

הַקִּמְתִּי אֶת דְּבַר ה'!

בשבת זכור קוראים בהפטרה את סיפור שאול שחמל על הצאן ואגג מלך עמלק, ואת השיח של שאול עם שמואל.

מידי שנה היה הרב ע"ה חוזר על השאלה הידועה - איך אומר שאול "הַקִּמְתִּי אֶת דְּבַר ה'" אם השאיר את הצאן ואגג? וכפי ששמואל אמר לו²⁸: "וּמָה קוֹל הַצֹּאן הַזֶּה בְּאָזְנֵי וְקוֹל הַבָּקָר אֲשֶׁר אֲנֹכִי שֹׁמֵעַ?"

- כשהיה אומר זאת היה אומר שבכך שמואל רמז לשאול אודות קיומם של הצאן, "ומה קול" -

אלא, הגמ' אומרת²⁹ "קיימו וקבלו היהודים - קיימו מה שקיבלו כבר". שבימי גזירת המן קיימו היהודים עליהם מצוות אותם קיבלו כבר במתן

²⁷ יד, ט.

²⁸ שמואל א' טו, יד.

²⁹ שבת פח, א.

תורה. וגזירת המן נעשתה בזכות מעשה זה של שאול – כיוון שבזמן הזה בו חמל על אגג מלך עמלק, בא אגג על שפחה אחת ויצא ממנו המן. וזהו שאמר שאול לשמואל – "הֲקִימְתִי אֶת דְּבַר ה'", מקימו של אגג – התקיים דבר ה', יקיימו עליהם היהודים בעתיד את התורה. ועל זה ענה לו שמואל – "הֲנִי שָׁמַעַ מִזְבַּח טוֹב לְהִקְשִׁיב מִחֶלֶב אֵילִים", אין לך לעשות חשבונות שמים, אלא לקיים את דבר ה' בפשיטות ובתמימות.

חכמות נשים בנתה ביתה

את הפסוק במשלי³⁰ "חֲכָמוֹת נָשִׁים בְּנִתָּה בֵּיתָה" היה מפרש:

"חֲכָמוֹת נָשִׁים" לשון רבים, לעומת "בְּנִתָּה בֵּיתָה" לשון יחיד; הכתוב נסוב על אותה אישה יהודיה, האוגרת בתוכה לא רק את החכמה שלה האישית, אלא של הדורות הקודמים לה. אשה כזו, שמשתמשת בחכמה ובידע של דורות עברו, "בְּנִתָּה בֵּיתָה", היא בונה את הבית שלה כמו שצריך.

עד"ז יש לפרש דברי הגמרא במסכת ברכות³¹: "כל המשמח חתן וכלה כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים", למה מדמים 'אחת מחורבות ירושלים', הרי לבנות חורבה קשה יותר מבית חדש – שההשוואה תהיה כעניינה, לבית חדש.

³⁰ יד, א.

³¹ ו, ב.

אלא כשמשפחה חדשה באים לבנות בית בישראל, הם צריכים לבסס את הבית על פי הבתים הקודמים מישראל. ולכן כשחתן וכלה מתנהגים כך זה כמו בנייה של בית יהודי היסטורי, אחת מחורבות ירושלים.

מסיר אָזנו

הפסוק במשלי אומר³²: "מְסִיר אָזְנוֹ מִשְׁמַע תּוֹרָה גַם תִּפְלֹתוֹ תוֹעֵבָה":

מדובר על יהודי ששומע דרשה ואומר על כל דבר "זה כבר שמעתי, זה כבר ידוע"; "מְסִיר אָזְנוֹ מִשְׁמַע תּוֹרָה?" עונה לו הפסוק "גַם תִּפְלֹתוֹ תוֹעֵבָה", לכזה יהודי ה' אומר לתפילתו "ברך עלינו – כבר שמעתי", "זה כבר ידוע" וכו' . .

כללי

לא להסתובב

המשנה אומרת שבבית המקדש היו "עומדים צפופים ומשתחוים רווחים", ולמה ה' לא עשה נס שאף יעמדו רווחים? אלא י"ל, ה' לא אוהב שמסתובבים בבית הכנסת... לכן עומדים צפופים..

שולחן יהודי

בבית יהודי שומרי מצוות יש שולחן מלבני ולא עגול. זה בכדי להצליח בחינוך הילדים - צריך שיהיה ראש הבית, ולכן צריך ראש השולחן ששם מקום ההורים, וכך יש הבדלי מעמדות בבית, וההורים יכולים לחנך.

אבן פינה

היה אומר בשמחת קישורי שידוכין תמיד, שכעת זה הנחת אבן הפינה לבית חדש. בהנחת אבן הפינה באים הרבה אנשים, לאחר מכן בכניה עצמה נמצאים רק הבונים עצמם, כך גם הזוג החדש, "כעת כולנו חוגגים אתכם, אבל הבניה עצמה תהיה רק שלכם".

בשמחות בר מצוה היה אומר - כבר מצוה כולם שמחים: בברית מילה, התינוק בוכה, בחתונה האם בוכה שבתה עוזבת את הבית. כבר מצוה, כולם שמחים.

מעשיות

רופא חולי

היה מספר רבות את המעשה עם הנודע ביהודה, שרופא עירו ניגש אליו ושאל אותו, מה זה שכתוב "רופא חולי עמו ישראל", האם ה' מרפא רק את החולים היהודיים ולא את הגוים?

הנודע ביהודה ענה לו: היות שהגמרא אומרת שברכה זו היא ברכה שמינית כנגד הברית מילה, לכן היא חלה רק על מי שעשה ברית מילה. אמר לו הרופא: לא. אני אגיד לך הפשט. כשאני רואה גוי שהוא חולה, אני נותן לו דיאגנוזה רפואית והיא מתקיימת. כשאני רואה יהודי שהוא לא בריא, אני מקציב לו שיש לו זמן מועט לחיות ולאחר מכך אני רואה אותו בריא, אני מבין שיש מישהו שריפא אותו, ומי הוא המרפא? "רופא חולי עמו ישראל", זה ה' בעצמו מרפא אותו.

ביקור חולה

היה מספר מעשה עם ר' שמואל סלנטר רבה של ירושלים: ירושלים הייתה ענייה מאד וזקוקה לתרומות והנה בא יהודי גביר לבקר מאירופה, הראו לו את צרכי העיר, וקיוו למתת יד, והנה זה לא הגיע, הוא לא תרם מאומה. לפני שהוא עזב את ירושלים, הוא מקבל דפיקה בדלת, בשעה 3 לפנות בוקר במוצאי שבת. הוא נבהל ופתח את הדלת ורואה שם את הרב שמואל סלנטר רב העיר ירושלים.

שאל העשיר - מה קרה כבוד הרב?

- באתי לבקר אותך, שמעתי שאתה חולה.

- אני חולה? אני בסדר גמור. מי אמר כך לכבוד הרב?

- שלמה המלך אמר לי; שלמה המלך מתאר את העושר³³ "יש רעה חולה
ראיתי תחת השמש, עֶשֶׂר שָׁמוֹר לְבַעֲלָיו לְרַעְתּוֹ", ולכן באתי לבקר. העשיר
הבין את הרמז וענה: קיימתם מצוות ביקור חולים.. אמר לו הרב שמואל:
כתוב שהמבקר את החולה נוטל אחד משישים ממחלתו...

ספירת העומר

בימי ספירת העומר היה מספר על יהודי מארגנטינה בשם טופיק סוואיה
שהיה ידידו. הוא היה תלמיד של הרב ניסים כהן. טופיק הלך פעם לישון
בימי ספירת העומר, ובאמצע הלילה הוא חולם שרבו חכם ניסים כהן בא
אליו בחלומו מעולם האמת ואומר לו "טופיק, לא ספרת עומר", ואז נזכר
שאמנם התפלל ערבית אבל לא ספר עומר. קם וספר את העומר.

³³ קהלת ה, יב.

זכרונות מבית חיינו

יהודים של שנה שעברה

בימי סוכות היה חוזר הרב ע"ט על חוויה שהוא חווה בסוכות תשמ"ז
אצל הרבי:

לאחר תפילת מעריב בליל יו"ט אמר הרבי שיחה, בה אמר דבר שהרב
ע"ה מאד התפעל מזה: בסוכות יש אושפיזין, אבל האושפיזין של השנה
הם לא אותם האושפיזין של שנה שעברה. כיוון שהאושפיזין האלו עברו
שנה שלימה שלמדו תורה בג"ע, ולכן הם לא אותם אושפיזין.

לאחר מכן הרבי המשיך לסוכת האורחים, ושם עמד הרב אליטוב עם
האורחים בסמיכות למקום שהרבי דיבר, ושמע את הרבי ממשיך את
השיחה: אמרתי מקודם בבית הכנסת שהאושפיזין של השנה שעברה הם
לא אותם האושפיזין של השנה, אבל הם גם פוגשים את לא אותם יהודים
של שנה שעברה, היהודים של השנה הם לא אחרי שנה שלימה של תורה
ומצוות, אם כן הם גם לא אותם יהודים של שנה שעברה.

בכי של הרבי

היה מרבה לספר על חווייתו המיוחדת משמחת תורה תשמ"ז, כיצד הרבי
אמר את השיחה על שבירת הלוחות, איך התורה מסתיימת בדבר כזה
שלכאורה לא טוב, אלא זו גדולתו הגדולה ביותר של משה רבינו, שמוותר

על הדבר הכי יקר לו בשביל עם ישראל, תיאר שלא ישכח את הבכיות של הרבי בשיחה זו.

עד"ז לא ישכח את הבכיות הגדולות של הרבי בהושענא רבא תשד"מ בדברו על עיכוב הגאולה.

עמו אנכי בצרה

היה מספר דבר שראה בעיניו: בחג שבועות תשמ"ט הרבי יצא לקבל את הקהל ששב מהתהלכות. החל לרדת גשם עז, הרבי עמד צמוד לדלת של 770, ועל הרבי לא ירד גשם (בגלל הגזוזטרה שישנה בקומה שניה). הרבי התקדם כמה פסיעות, בכדי להיות עם הקהל כולו בגשם; "עמו אנכי בצרה".

היחידות אצל הרבי

הרב אליטוב ע"ה היה מספר הרבה על היחידות שלו אצל הרבי:

בשנת תשל"א נסעתי לראשונה לרבי, במהלך השבוע זכיתי להיכנס ליחידות פרטית אצל הרבי.

נכנסתי לקודש בשעה 4:10 לפנות בוקר. הרבי קיבל אותי בחיוך לבבי ובחיבה יתירה. היחידות ארכה כעשרים ושתיים דקות. בתחילת היחידות שאל אותי הרבי באיזה שפה ברצוני לדבר – "אויף אידיש אדער לשון הקודש" – האם לדבר באידיש או בלשון הקודש. כיוון שהרבי נקב תחילה באופציה לדבר בידיש, ענית: אויף אידיש. והרבי החל לדבר עמי בידיש.

השיחה נסובה על ההתעסקות ברבנות בקהילה הספרדית בבואנוס איירס. הרבי אמר לי שבקרב בני עדות המזרח ישנה משיכה לעניינים רוחניים,

ולכן יש לקרב אותם ולהתעסק עמם במסירת שיעורי חסידות, וכן במסירת שיעורי 'חוק לישראל'.

הרבי הרחיב ודיבר עמי על האמונה התמימה שיש ליהודים הספרדים ועל הכבוד הרב שהם רוחשים לרבנים, ודחק בי לנצל זאת כדי לעורר אותם להתחזק בנושאים כמו טהרת המשפחה וחינוך יהודי על טהרת הקודש – שבהם חל רפיון עם השנים. בנוסף, הרבי עורר אותי על הצורך לפעול במרץ כדי למשוך את הדור הצעיר להגיע לבתי הכנסת לתפילות גם בימי החול.

מאחר שניחנתי בחוש לשפות, הרבי תבע ממני שאנצל זאת להפצת היהדות ואתמסר לעבודה חינוכית בקרב המבוגרים בשפתם – השפה הערבית אותה הכרתי מהבית, ובקרב הגברים, הנשים והילדים – בשפה הספרדית. הרבי הוסיף ואמר: "יש לך כישרונות חינוכיים, אבל התוצאות תהיינה טובות ככל שהמסירות תגדל". הרבי חזר שוב על המשפט: "דאס ווענדט זיך אין די איבערגעגעבנקייט" ("זה תלוי בהתמסרות").

כמו כן הרבי תבע ממני שתהיה לי "א וואך ווינקעלע אין צייטונג" (פינה שבועית בעיתון). לא הבנתי את כוונת הרבי, והרבי אמר לי בלשון הקודש "אני מתכוון לטור שבועי...".

כתיבה לרבי

בשנת תשע"ח הרב אליטוב נשא דברים לבנות נחלת הר חב"ד על חשיבות הכתיבה לרבי, להלן תמלול משיח זה:

מדבר כאן האיש מירושלים, שזכה להיות בקשר עם הרבי - וממשיך להיות בקשר עם הרבי.

אני נהנה מכל התשובות שאני מקבל מהרבי.

באתי כאן לבקש מכן בנות הרבי. לומר לכן: הרבי לא עזב, לא עוזב ולא יעזוב אתכם. המשיכו לכתוב לרבי. אתן תזכו לתשובות הכי יפות. הרבי הוא נשמה הכי כללית והוא נמצא בתוך כל אחת ואחת מכן, ובלבד. אנא תרגישו שאתן מדברות עם אבא שהוא קרוב, כמו שאני נוהג, ואני זוכה לתשובות.

אני מברך גם אתכן בנות נחלת הר חב"ד שתכתבו ותרגישו שאתן מקבלות את התשובות מהרבי, התשובות הכי טובות, המעולות ביותר, הטובות ביותר והמשמחות ביותר.

כשהייתה תקופה שלא כתבתי באותה תדירות בכדי לא להעמיס על זמנו היקר של הרבי, הרבי כתב לי בכתב ידו הקדושה: "לפלא שתיקתו מאז, ומצער אם מנהל החשבון על העדר המכתבים מכאן ואני עמוס הטרדות והתלאות וכו'", זה מלמד אותנו על החשיבות לכתוב לרבי.

טוב אחרית דבר

אבינו ע"ה מאוד אהב את שנת 'הקהל'. בשנת הקהל תשמ"ח הוא היה הרבה אצל הרבי במהלך כל השנה. בכל שנת 'הקהל' הוא דאג בעצמו שכלל המשפחה תתאסף. גם בשנת הקהל זו, הוא תכנן כבר בחודש חשוון על כינוס הקהל שיבואו בו כל צאצאיו. הכינוס נקבע ל'זאת חנוכה', ב' טבת - שנה זו - תשפ"ג. כל המשפחה התאספה ואבינו זרח מאושר ממש.

הוא נשא נאום מכונן בפני המשפחה כולה. לאחר הכינוס הוא חי את זה וביקש אלבום תמונות מהאירוע, ושיכתוב של נאומו - ועם האלבום ושיכתוב הנאום הוא חי כל החודש האחרון.

ההתכנסות של כל המשפחה הייתה בדיוק שלושים יום מלאים לפני פטירתו. וסיום הקדיש יהיה בדיוק באותו היום, ב' בטבת. להלן תמלול של הנאום:

אחים! הנני נרגש לראות את כולם יושבים בשבת אחים גם יחד. כולנו יחד, איתי ועם אישתי היקרה - סבתא, שהיא זו המראה לכולם סמל של אחדות ונותנת לנו בזכותה לשבת בשבת אחים גם יחד.

אחים, אנחנו ביום גדול שמביא אותנו למחשבה. כנס זה הוא כנס של 'הקהל', אותו אנחנו זוכים לעשות בנחלת הר חב"ד באולם היקר בבית הספר ששריתה היקרה מנהלת.

כמו ביום הגדול בו באים מכל קצוות העולם ומתכנסים המוני יהודים לשמוע את דבר המלך מדבר, כך גם אנחנו מקיימים ביחד כנס של הקהל. כי המסגרת המשפחתית היא מסגרת שלימה, והיא לא רק מקרבת ומרגשת

— היא גם מדברת. כמו שהמלך היה מדבר, כך גם הכינוס המשפחתי הוא מדבר להביא לידי פועל.

והפועל הוא, שבאנו בכוח של הרבי. והוא רצה וממשיך ורוצה לחזק את לימוד התורה בכל משפחה ובכל פינה בעולם, בכל דיבור ובכל שיחה. פגשת או שחחת עם מישהו? מה עם תורה? מה עם קטע בתניא, מה עם משהו א אידישער ווארט וכדומה. זה חובה - וגם מחזק!

באו לכאן מכל פינות הארץ. אני מכיר ורואה את הפנים הטובות וכולי ברכה. אנא השם, עזור נא לנכדים שלנו, שיוכלו למלא — והם כבר ממלאים — את המטרות והמשימות שלהם מתוך קלות ובלי מאמץ כספי, כי הגשם (הגשמיות) יבוא מהר, והכבוד יבוא מהר.

אנא, כולנו יחד פותחים כאן בברכה, ייתן השם, אני כסבא והסבתא שלידי מצטרפים לברכה הזאת, שנרות חנוכה ימשיכו להאיר אותנו כל השנה כולה. אין דבר כזה שהאורות נגמרים. זה לא נגמר בחנוכה — הנרות הללו קודש הם — מתי? כל השנה. ויביא לכולנו שפע ויותר משפע, ויברך את כולם בבריאות איתנה, שתמיד נמשיך להיות יחד.

לעילוי נשמת

הרה"ח אי"א נר"ג עוסק בצ"צ הת'

מר"ה חיים שמעון גר

בן הרב יוסף רחמים והרבנית שושנה ע"ה

אליטוב

מרבני ומשפיעי חסידי חב"ד בעיה"ק ירושלים ת"ו

חבר מועצת הרבנות הראשית לישראל

במאור פניו במתק שפתיו ובאהבתו לכל איש ישראל

השיב רבים מעוון וכל מעייניו היו נתונים לקירוב ליבותיהם

שבישראל אל אביהם שבשמים

קשור בכל נימי נפשו אל אילגא דחיי

כ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל שניאורסאהן מליובאוויטש

זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע

זכה לשמש בשליחות הרבי זי"ע בחינוך ילדי ישראל ברשת "אהלי יוסף יצחק"

ונסע בשליחותו י"ד פעמים למצרים לסיים את מחזור לימוד הרמב"ם היומי כתקנתן הקדושה

הנהיג רבנותו ביד רמה - בירושלים, בואנוס איירס, מבשרת ציון ומטה בנימין

הרביץ תורה לעדרים הוציא יקר מזולל והעמיד תלמידים הרבה

בישיבה וכולל "עוז מאיר חב"ד" ירושלים

כיתת רגליו בהרבצת תורה בארץ ובעולם

שפך צקון לחשו כבעל תפילה בחצרות קודשנו בד' אמות של רבינו זי"ע

ותפילותיו הזכות עוררו לבבות.

זכה להעמיד דור ישרים מבורך בהם רבנים מחנכים ושלוחי קודש

הודרך בייסורים וקיבלם באהבה

נלב"ע ביום רביעי לסדר "רבות מופתי בארץ מצרים"

ג' שבט שנת ה'תשפ"ג ליצירה

